

Šiame numery

KAI DAINA UŽSIKERTA GERKLEJ.
MŪSŲ POEZIJOS SALYNO PANORAMA.
DVIDEŠIMT Viena VERONIKA LAIMĖJO.
VLADO SLAITO EILERASČIAI.
POKALBIS SU MODERNAUS SOKIO ŠOKEJA
KRISTINA GINTAUTIENE.
VIDOS VAITKUTĖS ESTRADINIS
KONCERTAS.
ATSIMINIMAI APIE PROF. DR. GOTLIEBĄ
STUDERUS.
K. V. BANAITIS POKARIO METAIS
VOKIETIJOJE.
STASYS GOSTAUTAS APIE AVANGARDĄ.
ANTIKOMENTARAI
KULTŪRNE KRONIKA.
FILMŲ ĮVAIRUMAI.
MOTERŲ GYVENIMAS.

Mūsų poezijos salyno panorama

Antologiją "Lietuvių poezija išeivijoje 1945-1971"
vertinant

VYTAUTAS A. JONYNAS

LIETUVIŲ POEZIJĄ IŠEIVIJOJ
1945-1971. ILL. Redagavo Kazys
Bradūnas. Chicago. 1971. Išleido ATEI-
TIS 1971 m. (Literatūros serija Nr. 5).
Antologija kietuose viršeliuose, su
spalvotu aplanku, 671 psl., kainą
\$13.00, gaunama ir "Drauge".

kiniai kūrinėliai — serenados,
"impromptus", "bagatelles".

Kaip koncerto programa, an-
tologija retai kada atskleidžia vi-
są kompozitoriaus (šiuokart po-
eto) kūrybos plotį. Ji pateikia vos
pavyzdžius, jo "parašą". Stilių,
nuotaikų gamą. Klausytojui ten-
ka grįžti prie savo plokštelių ko-
lekcijos. Gal net antologijų pa-
grindinių privalumų yra pateik-
ti nebūtinai tai, kas visur cituo-
ta, kas "chrestomatiško", bet
tai, kas giminingo ir stambio-
sioms figūroms ir "mažiesiems
broliams". Išryškinti susikertan-
čių, susikryžiuojančių ir vėlei
susiliejančių varų nytyt, kurios
sudaro epochos audinį. Tįstą ir
žerintį. Ypatinai, kai mėginama
rinktinių sudaryti ne vienos lite-
ratūrinės pakraipos atstovų, bet
tautos, ar jos dalies, kūrybinį pa-
likimą. Juk ji, tautos kūryba, nė-
ra vien jos iškilųjų dainių kū-
ryba, bet intakų-intakėlių mai-
tinama upė, kuri plukdo ir Joni-
nių vainikus, ir lentgalius, ir
džiugų iza, ir slogius sielius. Ka-
žin ar ne sėkmingiausia antolo-
gija būna toji, kuri sugeba per-
teiktą dinamišką tėkmės di-
mensiją.

Apie tai, žinoma, nebūtinai
pagalvojam, recenzuodami an-
tologijas. Juo labiau pasisakys-
da.

Sakoma, kad senovės graikai
visam kam turėjo terminą. Ir
žodis "antologija" iš jų atkelia-
ves. Reiškės jis "gėlių girliandą".
Ar ne todėl ir pirmosios mūsų
lyrikos rinktinės vadinosi "Vai-
nikais" (Pirmaisiais, Antrai-
siais)?

Vaizdinga, be abejo, ir kilni,
palyginti posmų vėrinį su gvaz-
dikų, žirnių, nasturtų bei tuli-
ponėlių pyne. Ziedeliais, skirtin-
gais savo forma, spalvom, kvap-
tim. Bet... vartau, stebiu kaip
sklaido draugai neseniai išėjusi
"Lietuvių poezijos išeivijoje"
tomelį, ir imu abejoti analogijos
tinkamumu. Kažin ar mūsų die-
nų žmogui tokio pobūdžio lei-
dinyt nėra labiau panašus ne i
botaniką, bet į būtiną kasdieni-
nio vartojimo reikmenį — ra-
diją. Priimtuvą, kurį atsukti at-
vangos valandą, kuris praskaid-
rina vienatvę ir nuobodį.

Kaip netyčia užkliudyta stotis
suskamba kažkada girdėtoms,

Antologijos "Lietuvių poezija išeivijoje 1945 - 1971"
pristatymas — poezijos vakaras ir pokalbis su poetais —
antologijos dalyviais įvyksta šiandien (balandžio 22 d.) 8
val. vak. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, 5620 S.
Claremont Ave., Chicagoje. Poezijos vakaronę rengia ir
visus kviečia Šatrija.

primirštom, bet mielomis melo-
dijomis, taip ir antologija grąži-
na atmintin tai, kas kažkada su-
drumstė, sujaukino, kuo kažka-
da gyventa. Žinia, kai kas pasi-
mato po tiek metų naivu, var-
gana, pablukę. Bet nemažiau
dažnai tai, kas skaityta nedėme-
singai, skubomis, staiga nustebi-
na savo nuotaikingumu, formos
grakštumu. Kaip kad pradžiūgi-
na vadinamieji smulkieji muzi-

mi apie jas pokalbiuos. Smalsu-
mo bei kilnių intencijų vedini,
dažniausiai šokam dairytis tur-
nio rodyklėn. Pasitikrint ar ne-
nuskriaustas koks giminė, drau-
gas, ar šiaip drausmingas para-
pionis. Nemažesniu uolumu ap-
sižvalgom, kiek nuręžta kiekvie-
nam spausdintų kvadratinų
centimetrų. Tarsi, leidinio re-
daktoriaus būtų koks žemės re-
formos komisijos veiksnys. Ir
neduok Dieve, jei aptinkam ko-
kią nelygybę. Tada viskas nege-
rai. Tada skelbiam antologiją
esant netikusia, nereikalinga,
nereprezentuojančia "tikrosios"
tikrovės arba keliančia aukšty-
bėna vieno sparno rašytojus.

Galbūt, panašų nepasitenki-
nimo mūrmesį, jei ne šauksmų,
pasigirs ir "Lietuvių poezijos iš-
(Nukelta į 2 psl.)

KERTINĖ PARASČĖ

Kai daina užsikerta gerklėj

Prie jūros, prie jūros, prie jū-
ros savos! Taip mes dainavome.
Beveik visi. Beveik visur: mies-
to sodoose, gegužinėse, ant Ram-
bino kalno. Garsiai, liepsnodami
patriotišku entuziazmu: "Prie
jūros, aukštaičiai, prie jūros, žė-
maičiai, prie jūros, visa Lietu-
val!" O štai, prieš kelias savaites
"Lietuvos Pajūris" Nr. 2 - 3
(40 - 41), paskutiniajam puslapyje
atspausdino tokį redaktoriaus
A. Lymanto pranešimą: "...Ta-
čiau apgailestaudami turime
Jums pranešti, kad, nepagerejus
įvairioms sunkioms laikraščio
leidimo sąlygoms, "Lietuvos Pa-
jūris" 1972 metais sustoja ejes.
Dar vienas numeris pasirodys 19-
72 metų vasarą, o po to — laik-
raštis daugiau nebeisės..."

Tiktai tiek.

Vienintelis mažlietuvių laik-
raštis, leistas Kanados Mažosios
Lietuvos Bičiulių draugijų cen-
tro valdybos. Metinė prenumera-
ta: 2 doleriai. DU doleriai!

Prisimenu Rusne, Nemuno del-
tą, Neringą, kopas. Smėlį, kuris
užpustė žvejų sodybas.

Prisimenu Šilutę, Pagėgius, Bi-
tėnus. Veteranų veidus, į kuriuos
žiūrėdavome su tylia pagarba.
Prakalbų vieną kitą žodį, tartą
mums, didlietuviams, tautinių
švenčių proga gimnazijos salėj.
Martyno Jankaus, Erdmono Si-
monaičio, Jurgio Lėbarto... Vė-
liau, 1939 metų kovo mėnesio
pabaigą, kai įžūlūs "kultūr-
verbandininkai" derva užteplio-
jo lietuviškuosius stočių pavadi-
nimus ir, mums kraustant man-
tą į prekinįs vagonus, Šilutėje,
garsiai kvatodami spaudė į mu-
sus... Kaip, traukiniui artėjant
prie Kretingos stoties, vienam va-
gone būs giedoję Lietuvos him-
ną... Ir kaip toj pačioj stotyje,
nusipirkęs "Naująją Romuvą",
laikiau ją ilgai rankose ir jaučiau
trupančią laisvę ir gabalėlį savo
šalies...

Man vis atrodydavo, kad var-
gu ar tiksliai vadinome savo bro-
lius "mažlietuviams". Kirstijonas
Donelaitis, Martynas Mažvydas,
Herkus Mantas, knygnešiai iš
Prūsų, — kacetininkai — tai gal
buvo didžioji Lietuva?

Ir kai dabar išeivijoje skandi-
namės žodžių, prakilnių žodžių
mariose, kaip toli tikrosios Ma-
rios! Kai vienas kitą matuojame
patriotizmo masteliais ir sudari-
nėjame pusudžių ir juodžiau-
sių tariamų kenkėjų sąrašus,
mėginami nustatyti vienas kito
lietuvišką grynakraujiškumą, ar
netrenkia, kaip iš giedro dan-
gaus, anas trumpas, lakoniškas
redaktoriaus A. Lymanto nekro-
logas?!

Argi ir vėl, kaip koks nelai-
mingas debesis, nesupurtys (per
vėlavil) mus tos Jono Aiščio dvi-
posmio eilutės:

"Vienų vienas žodis būt tave
apgyves,
Bet vargė jo vieno tu
pasigedai..."?

O čia net ne žodis (apie krau-
jo lašą tai net prasiart gėda),
bet du doleriai...

Štai, kada reikia plunksną pa-
keist pančui, botagu, kardu. Štai,
kada reikia rėkti pilna gerkle.
Štai, kada daugeliui yra proga
parodyti, gyvu pavyzdžiu, kaip
apginti lietuvišką žodį, taipgi
dalį Lietuvos kūno ir kraujo...

Negirdėjau šaukiančių. Neuž-
vertė prenumeratorius bei auko-
mis "Lietuvos Pajūris".
Kad Palangą kas vasarą už-
plūsta rusai, tiesa. Tiesa, kad Ne-
ringa nebe ta. Visa tai ir lekian-
tis smėlis man vėl prisimena.
Bet, kad čia pat, po mūsų kojom,
lekiantis menkystės smėlis užpus-
to paskutinę Mažosios didžiosios
Lietuvos spausdintą raidę — ne-
teko niekur skaityti.

O juk ten gimė pirmasai
spausdintas lietuviškas žodis!
Prie marių. "...prie jūros, visa
Lietuval..." Ir toji daina užsikerta

Rašytojas Kazimieras Barėnas kasdieninėje spaustuvės aplinkoje Londone. Nuotrauka Jono Dovydeno

Dvidešimt viena Veronika laimėjo

Kazimieras Barėnas, 1971 m. Lietuvių rašytojų dr-jos literatūrinės premijos laureatas

1971 metų Lietuvių Rašyto-
jų draugijos išeivijoje literatū-
ros premija teko Kazimierui Ba-
rėnui už Nidos leidyklos Londo-
ne išleista jo knyga "Dvidešimt
viena Veronika". Pats rašytojas
irgi gyvena Londone, kur jau
kuris laikas redaguoja savaitraš-
tį "Europos Lietuvis". Premiją
K. Barėnui paskyrė Lietuvių Ra-
šytojų draugijos sudarytoji jūrų
komisija (pirm. Pr. Naujokaitis,
sekr. P. Jukus ir nariai — K.
Grigaitytė, Ant. Sabalis ir L.
Žitkevičius) savo finaliniame
posėdy š. m. balandžio mėn.
15 d. Kultūros židiny, New Yor-
ke. Premija yra 1000 dolerių.
Jos mecenatas Lietuvių fondas.

Anksčiau yra išėjusios dar šios
Kazimiero Barėno beletristikos
knygos: apysakos "Giedra visad
grįžta" (1953), du novelių rin-
kiniai — "Karališka diena"
(1957) ir "Atsitiktiniai susitiki-
mai" (1968), taipgi romanas
"Tuboto gaidžio metai" (1969,
Montrealio akademinio sambū-
rio Vinco Krėvės vardo premija).
Rašytojas nuo 1964 metų dar
redaguoja kasmet išeinantį lite-
ratūros metraštį "Pradalges",
sudarė taipgi mūsų literatūros
stambiai skaitymų knygą "Sauga
derliaus" (1957).

Naujausioji, dabar premijuo-
toji, K. Barėno knyga "Dvide-
šimt viena Veronika" mūsų pe-
riodinėje spaudoje jau sėkmingai
laimėti išskirtinį dėmesį. Čia
duodame kelių recenzentų pa-
reikštų nuomonių iškarpas apie
šį Kazimiero Barėno veikalą.

1971 metų Lietuvių Rašyto-
jų draugijos išeivijoje literatū-
ros premija teko Kazimierui Ba-
rėnui už Nidos leidyklos Londo-
ne išleista jo knyga "Dvidešimt
viena Veronika". Pats rašytojas
irgi gyvena Londone, kur jau
kuris laikas redaguoja savaitraš-
tį "Europos Lietuvis". Premiją
K. Barėnui paskyrė Lietuvių Ra-
šytojų draugijos sudarytoji jūrų
komisija (pirm. Pr. Naujokaitis,
sekr. P. Jukus ir nariai — K.
Grigaitytė, Ant. Sabalis ir L.
Žitkevičius) savo finaliniame
posėdy š. m. balandžio mėn.
15 d. Kultūros židiny, New Yor-
ke. Premija yra 1000 dolerių.
Jos mecenatas Lietuvių fondas.

Veronikos charakteriui at-
skleisti nepagalvota spalvų. Ta-
riamose sapnuose ir kitokiuose
prismimimuose iškyla jos var-
ginga jaunystė, menka trobelė,
girtuoklis ir darbai netinkas tė-
vas, motinos darbštumas ir tei-
giamoji jos įtaka vaikams. Bro-
liai ir sesuo, visai kitais keliais
ėję negu Veronika, mažai terode
jai šilumos, o daugiau ją skriau-
dę vis dėlto jos širdyje tebeturi
svarbią vietą. Toliau — Veroni-
kos mokslas, jos darbas mokyk-
loje, susitikimas su Kostu, vedy-
bos ir visokie nusivylimai, vaiz-
duojami įvairiose situacijose, ap-
gaubti reikiama nuotaika, pra-
skleidžią vis naujų psichinių
bruožų. Jausminis elementas vy-
rauja Veronikos būde, kartais net
gaivališka prasiveržias nenuma-
tyta linkme (santykiai su pirmą
kartą sutiktu daktaru "Saulėtose
atostogose").

(Pr. Naujokaitis, "Tėviškes
Ziburiai", 1972.II.3 — Nr. 5)

"Penktoji Kazimiero Barėno be-
letristikos knyga turi vardą 'Dvi-
dešimt viena Veronika'. Iš tik-
rųjų pagrindinis knygos persona-
žas tėra tik viena Veronika, ku-

Sinclair 'Džiunglėmis', kuriose
jis aprašė lietuvių kūrinius A-
merikoje ir jų vargus Chicagos
skerdyklose. Tai buvo savotiška
JAV lietuvių istorija, sukelusi
net toli siekiančių reformų mė-
sos apdirbimo fabrikuose. 'Dvi-
dešimt viena Veronika' taip pat
yra dailiu žodžiu parašyta Ang-
lijos naujųjų ateivių istorija. Ko-
kių nors reformų ar revoliucijų
ji nesukels, nes tai daryti nėra
šios knygos tikslas. Tačiau atei-
nančioms kartoms, kurios pano-
rės mūsų 'tautų kraustymąsi'
pažinti, ji pasitarnaus lygiai ge-
rai, kaip S. Daukanto 'Būdas'
pasitarnavo Lietuvos senovei ar
vysk. Valančiaus 'Palangos Juzė'
spaudos draudimo laikotarpiui
pažinti. Kaip būtų buvę gera, jei
kas nors panašiu būdu būtų ap-
rašęs išskirtiną pirmųjų lietuvių
ateivių, kurie atvyko į šį kraštą
prieš pirmąjį pasaulinį karą!"

(J. Vikis, "Europos Lietuvis",
1971.XI.16 — Nr. 40).

"I savo aprašomą Veroniką
autorius žiūri lyg iš šalies ir ne-
sijaudindamas, neperdėdamas
pasakoja apie visą, kas šios mo-
ters aplinkoje ir kas jos širdy de-
dasi. Nei labai didelių dalykų,
nei per daug audringų minčių;
visa paprasta, natūrali ir graži.
Skaityti, gėriesi ir galvoji: iš ga-
baus rašytojo plunksnos gali iš-
plaukti įdomūs vaizdai ir parko
takeliai vaikstant, ir apsiper-
kant krautuvejė, ar net valdžiom
verčiantis, nors veikalo 'herofai'
tebūtų kelintaeiliai tų pervers-
mų pasyvūs dalyviai... Viskas į-
domu. Viskas giliai žmogiška.
Žmogaus moralė suvesta į tokį
paprastą, tačiau giliai prasmė-
ga dėsni: "Žmoguje ižiūrėti žmo-
(Nukelta į 2 psl.)

Mūsų poezijos salyno panorama

(Atkelta iš 1 psl.)

eivijoje 1945-1971" pasirodymo proga. Tokia jau žmogiška prigimtis, ir, gal būt, jie neišvengiami. Tai nereiškia, kad būtinai, "Lietuvių poezija išeivijoje 1945-1971" mūsų manymu, yra kruopščiai, apgalvotai ir nemegejiškai paruoštas leidinys. Taip pat jis itin gausi poezijos atstovų skaičių — 80 autorių. Gal net per gausi. Bet stambesnių neapsižiūrėjimų jame nėra.

Žinoma, jei kas panūstų ieškoti prieštarių ir vadovautis vien kurčiai nebyliais statistikos duomenimis, jis lengvai galėtų teigti, kad leidinyje nesama visos eilės rinkinių autorių. Ir neklūstų. Niekam nepaslapstis, kad išeivijoje, ypač naujakurstės laikotarpyje, daug kas panoro įsi-amžinti, išleisdamas (savo kaštais, ar kitaip) lyrikos knygele. Nepastebėjo jų "poetų" nei kritika, nei Rašytojų sąjunga, ir jei ne bibliografiniai sąrašai, vargu ar tas pavardės beprisi mintumėme. Neuzmirština tačiau, kad, beveik be išimties, nei vienas jų nepateko nei į Lietuvos išleistas antologijas ("Graži tu mano, brangi Tėvyne") nei į 1951 metais išleistą išeivijos "Lietuvių poezijos antologiją". Iš tiesų, jei palyginti naująjį leidinį su J. Aisčio ir A. Vaičiulaičio redaguota rinkine, valdas praradusių skaičius nereikšmingas (M. Aukštaitis, R. Pūta, S. Pipiraitė-Tomarienė, P. Stelingis, Vlada Proščionaitė, P. Jurkus, A. Rimydis, L. Šilelis). Ne ką jis padidėtų, jei pridėtume vieną kitą autorių, išleisdu rinkinį po 1951 metų — A. Baužinskaitė, Prana Naujo-kaitį. Galėjo būti kai kuriais atvejais "praganyto", nors leidinio redaktorius — K. Bradūnas — atvirai prisipažįsta taikęs ir kitus kriterijus:

"Antologijon nepateko vienas kitas ir rinkinius išleides, bet jais neprašokęs savo kelio pirmtakų, ir nieko naujesnio mūsų poezijos raidon neatnešęs".

Sunkiau būtų paaiškinti kita dalyką. "Lietuvių poezija išeivijoje 1945-1971" skiriasi nuo kitų panašaus pobūdžio leidinių tuo, kad jos lankuose telpa kur kas stambesnis pluoštas eilėraščių, spausdintų vien periodikoje, ar paimtų iš rankraščių. Tai patiesinam, nes vienas leidinio tikslų buvo supažindinti skaitytoją su jauniausios kartos lyrika. Pasi-taiko tačiau ir vyresnės, netgi labai vyresnės kartos atstovų. Ir šiuo atžvilgiu situacija palni. Net ir sutinkant, kad dalinai redaktoriaus atranką bus nulėmęs noras reprezentuoti "iki šiol teberašančius", "aktyvistus", ka-žin ar derėjo pagailėti kėrtelės Aušrai Bendoriūtei, Česlovui Valdui Obcarskui, ar Zentai Te-nisonaitei? Viena aišku, net ir šiuo atveju "išskyringųjų" nuosimtis palyginti nežymus.

Taip padėtis atrodo, atlikus "arų-hektarų" aritmetiką. Kaip minėjome, ji nedaug ką pasako apie leidinio vertę. Yra ir kokybi-nė pusė, kuriai suvokti tenka pa-žvelgti, ko leidiniu siekta.

Kaip skelbia antraštė, antolo-gija pateikia per ketvirtį šimt-mečio sukurto išeivijos — skir-tingose šalyse bei žemynuose — lietuvių lyrikos pavyzdžius. Ne-būtinai visiems prieinamus, net ir laisvame pasaulyje gyvenant. Atseit esama "gyventojų sura-šymo", ištvėringo ryžto su-rinkti dokumentinę medžiagą. Kaip pastebėjus vėliau, vertin-dami knygą kaip "referencinį" leidinį, jai tenka priskirti daug-

lį dorybių. Bet ši pastanga buvo pajungta aukštesniam tikslui — išryškinti egzodo poezijos kūry-bingąsias apraškas, sukuriant būsimoms kartoms išliekančią liu-dijimą. Tai aiškiai išsakoma re-daktoriaus žodyje:

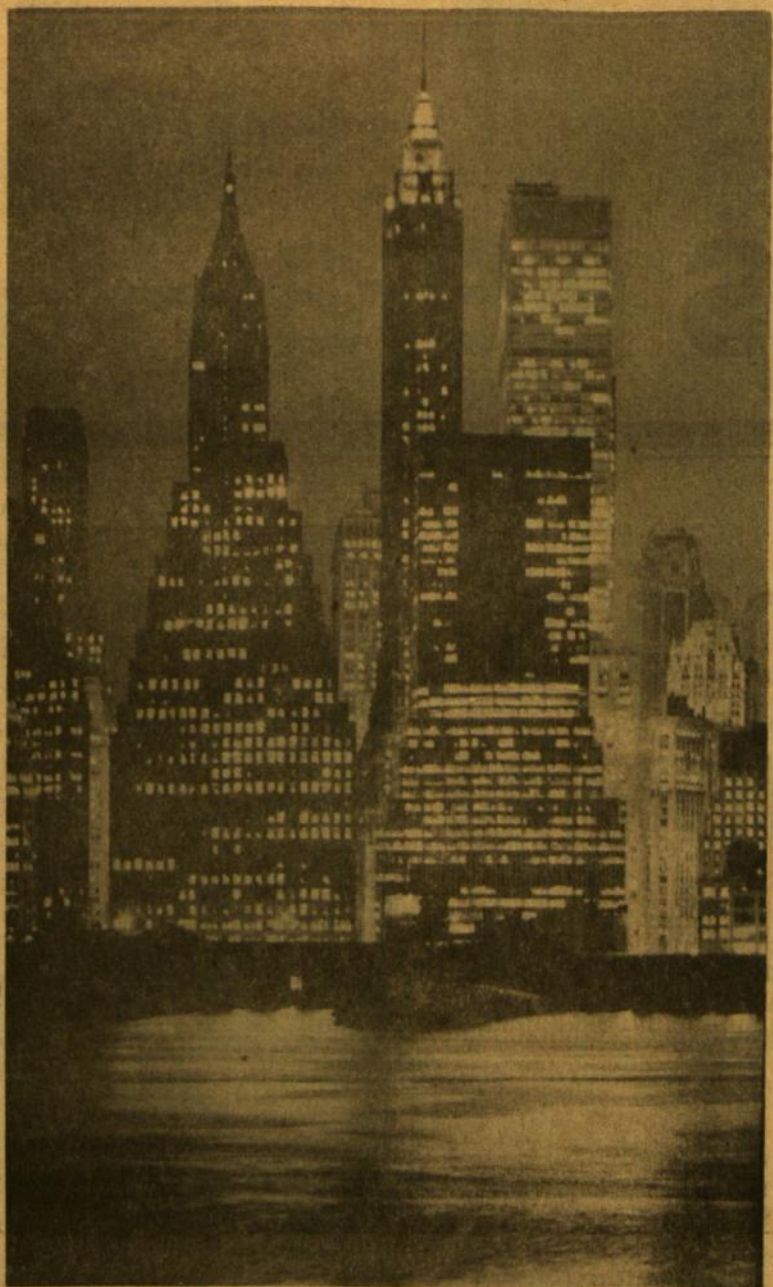
"Reikėjo mūsų kultūros istori-jai tokios knygos dar ir dėl to, kad svetimieji tėvynėje neleidžia skaitytojui, nei literatūros tyri-nėtojui-kritikui, suvokti išeivijos poezijos visumos, jos egzistenci-jos nerodant literatūros nagrinė-jimo veikaluose ir istorinės rai-dos antologijose".

"Lietuvių poezija išeivijoje 1945-1971" yra, taip sakant, manifestu ("Less we forget") tvirtai ir aiškiai pabrėžiančiu li-kimo vėtrų nuplėtos šakos pri-klausymą tautos kamienui. Šis aspektas aiškiai akcentuotas. Gal labiausiai jis metasi į akis jau vien iš išorės. Savo aplanku, viršeliu, formatu, tipografija Bradūno redaguotasis tretysis "Lietuvių poezijos" tomas nie-kuo nesiskiria nuo Vilnių iš-leistų pirmųjų dviejų tomių. Ir vidinėje srangioje laikomasi tų pačių formų. Autoriai talpinami chronologine tvarka. Apie kiek-vieną pateiktą (petitū) biografi-nių duomenų. Išskyrus vieną ne-būtiną užuominą (V. Kazokas), tie skirsliniai suvedagutuoti rū-pestingai. Netenka abejoti, kad ateities tyrinėtojas minės su pa-garba redaktorių už šią paslau-gą. Džiugiai skaitytojas pasitiks ir kita, rodos tokį smulkų ir pa-prastą, bet jam labai svarbų pa-tobulinimą. — Alfabetinę auto-rių rodyklę. Sakytum, ne kažin-koks, ne Saliamono smegenų rei-kaulaujantis dalykas, bet kiek tek-davo knaisiotis iki šiol tiek čia, tiek tenai išleistose antologijose, kol susirasdavai norimą autorių. Ir vis dėl to, kad jie sugrupuoti chronologine tvarka, tarsi nau-jųjų ėmimo komisijos sąrašuose. Žodžiu fizine prasme leidinys įsi-rikiuoja lentynėn natūraliai prie vilniškių egzempliorių, kaip integrali mūsų poezijos visumos dalis.

Ne iš karto pastebima kita manifestinė apraška, gal būt, svarbesnė už išorinius dalykus. Gal tai optinė iliuzija, bet atro-dytų, kad šiuokart, redaguojant leidinį, autoriai ypatingai noriai atėjo redaktoriui talkon. Ta tikė-jimo leidinio prasmingumu, so-lidarumą ir spontanišką pritari-mą rodytų gausios užuominos skyrelyje "Bibliografija ir pasta-bos", kur pažymima, kad eilė-raščiai imti iš autoriaus rank-raščių.

Tenka pasidžiaugti, kad re-daktorius nepabūgo plėsti leidi-nio rėmų, pagreičiui telkdamas jaunikių eilėraščius ir įtraukda-mas leidinį ta vyresniosios kar-tos lyriką, kuri nerado sau vie-tos vilniškės Lietuvių poezijos I-jam tome. (Biografinės pasta-bėlės visus tuos netikslumus nu-rodė).

Tiedu strateginiai uždaviniai sėkmingai įvykdyti. Bradūno re-daguota rinktinė yra savaimin-gas, originalus darbas. Kas dar svarbiau, ne banali, ne "pašil-dytų kopūstų kvapo" kompilia-cija, kaip kad dažnai pasitaiko antologijų atveju. Džiugu kon-statuoti, kad ir tais atvejais, kai redaktoriui buvo taip nesunku pasilengvinti, persipausdinant, sakysim, ištisus gabalus tilpusius J. Aisčio ir A. Vaičiulaičio rink-tinėje, jis nepakluso Zip'o dės-niui, bet skynė savo taką, pasi-rinkdamas tai, kas, jo galva, ge-ra ir gyva. Tokiu pavyzdžiu bū-tų, sakysim, Vaičiulaičio gerbia-

Didmiesčio žiburiai.

Nuotrauka Vytauto Maželio

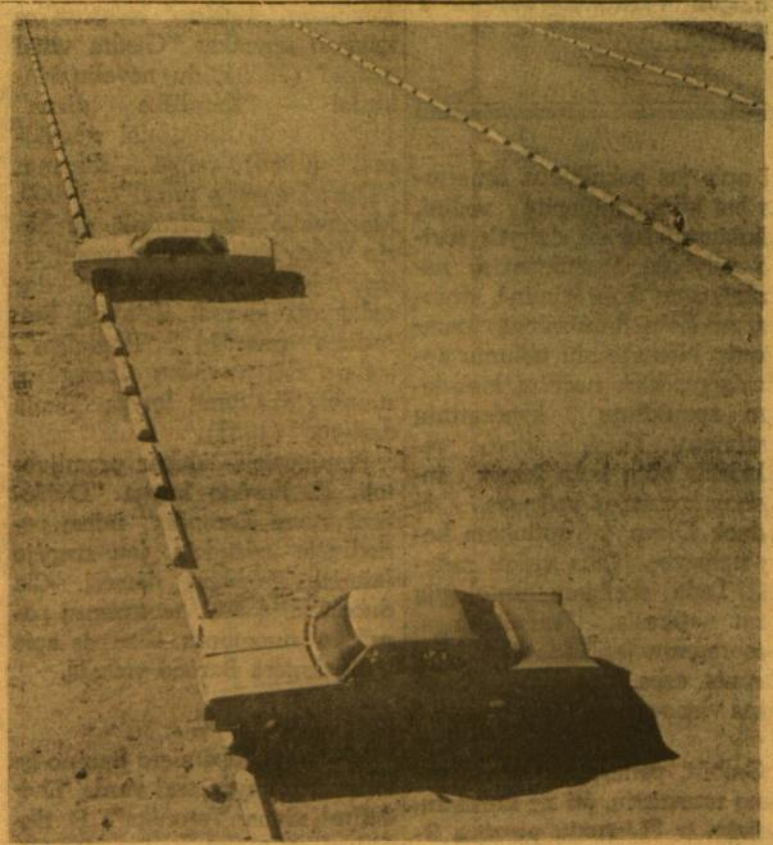
mo J. Baniulio ketureilių atran-ka. Jų esama ir daugiau.

Iš kitos pusės, kada-ne-kada eilėraščių patekimą leidinin ga-lėjo apspėsti ir pasitarimai su autoriais, ar bent atsižvelgimas į jų pageidavimus. Tokius spėlio-jimus sukelia eilė pastabų, apik-tų skyrelyje "Bibliografija ir pa-stabos", bet gal būdingiausias yra St. Santvaro atvejis. "Lietu-vių poezijos išeivijoje" talpinama 18 poeto eilėraščių. Santvaro-Gustaičio išleisto plokštelę, ku-ris turinys parinktas pačių au-torių, yra keturiolika. Tik vienas eilėraščių pasikartoja abiejuose leidiniuose. Atrodytų, kad auto-rius ir antologijos redaktoriaus estetiniai kriterijai gerokai ski-riasi. Bet galėjo įkurti ir Santvaro nuomonė apie savo ankstyves-niąją kūrybą pasikeisti. Spren-džiant iš skyrelio "Bibliografija ir pastabos", kažko panašaus bū-ta. Net penki eilėraščiai (jų metrika nepažymėta) paimti iš nespausdintų rankraščių. Ar to-dėl, kad autorius laikė juos bū-dingiesniais, ar todėl, kad bend-rus nusistatymu buvo skirti pir-menybė naujai kūrybai, nežinia. Bet tokių pavyzdžių gausa duo-jina į išeivijoje 1945-1971" savotiš-ku 1971 metų lyrikos metraščių

-almanachu, išeivijos Poezijos pavasariu.

Sklaidant leidinį, nebūtina be-salyginai viskuo žavėtis. Bet sun-ku užginčyti, kad tai sąžiningai ir rimtai atliktas rinkinys. Kad tai gyvų akių žmogaus, žmogaus tikinčio poezija, sukurta antolo-gija. Visumoj jis atskleidžia vais-kią, spalvingą poezijos salyno panoramą. Ne jo kaltė, kad vien-tų su salelių vilioja vėslumu ir kalnų sniegnų skaidra, o kitos plyti atgrasiai smilčių sąnašom ir lava. Bet visos turi ryškų kon-tūrą, visos sudaro natūralią grandį. Mūsų manymu, tai di-džiausias leidinio laimėjimas, ta-sai įspūdis, kad esama "geologi-nio skydo", kuris laiko jas virš užmaršties marių vandenų.

Skaitytojui nelengva atsakyti, ar tą įspūdį diktuoja jam pati posmų atranka, ar įtaigoja lei-dinio įvadas — antroji didžioji lei-dinio staigmena. Faktinai, tik-riausiai, abu drauge, nes sunku įsivaizduoti, kad tarp redaktoriaus ir įvado autorės — Viktorijos Skrupskelytės — nebūta glaudaus bendradarbiavimo. Jau pats faktas, kad po Kęstučio Ke-blio, pradžiuojusio skaitytoja savo studiją leidinį "Lietuvių li-teratūra svetur 1945-1967", iš-eina į kovos areną jauna bran-

Paskutinieji

Nuotrauka Algimanto Kezio, S. J. Iš Algimanto Kezio naujausios nuotraukų knygos "Foto-kompozicijos"

Dvidešimt viena Veronika laimėjo

(Atkelta iš 1 psl.)

gu". Ir gyvenimo tikslas (pagal Veroniką) toks aiškus: užjausti, pagelbėti, būti teisingu ir žmo-giškai išdidžiu (kai ima stumdy-ti kokie perėjimai). O kai šeima paliečia mirties sparnas, kai se-natvė ir ją pačią (Veroniką) rie-čia į ragą, guodžia bent žydin-čių krūmų paglostymas: "Gražy-bė neišpasakyta, Gražumybė, ku-ri verčia gyventi..."

Knygoje yra ir psichologinių plonybių - pvz., Veronikos "flir-tas" su amerikiečiu daktaru. Bet visa ši istorija sukurta taip meis-triškai, taip morališkai nekaltai

ir kartu taip moteriškai jautriai, kad ši Veronikos "istorija" iš-lieka kaip viena labiausiai iš-mintinų veikalo vietų.

Barėno pasakojimas visuomet lėtas, šaltas, nesuinteresuotas, sakytum šiltai epinis. Nežiūri jis į žmogų iš Parnaso aukštybių, bet ir nevelia jo į "sturm und drango" sūkurius — visa taip paprastai žmogiška. Pasakojimo stilius jau atpažįstamai "barėniš-kas", ir dėl jo turėtų išsamiau pa-sisakyti literatūros kritikai pro-fesionalai. Barėnas tuo požiūriu jau atsistoja šalia kitų aukštai-

čių stilistų, kaip Vaižgantas, Andriusis, Katiliškis. Charakte-riinga jo sakinio sintaksė, įdomus žodynas, nereta originalių išsi-reiškimų.

"Dvidešimt viena Veronika" — vienas tų veikalų, kurių labai trūko apie išeivį lietuvių egzila, nebe ūkininką."

(A.R. "Lietuvių Dienos", 19-71 m. vasario mėn. — Nr. 2)

Kazimieras Barėnas, DVIDESIMT Viena VERONIKA. Nidos knygų klubo leidinys. Nr. 83, 1971 m. Leidi-nys 460 psl., kaina minkštai viršeliui \$4.50, kietai — 5.00, gaunamas ir "Drauge".

Dr. Ant. Rudoko kabinetą perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
Tel. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir pentad 10-4; šeštad. 10-2 val.

Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 8-0960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCIJŲ LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezid. Tel. — GI 8-0873
DR. W. M. EISIN - EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei ne-atliepia, skambinti: MI 3-0001

Tel. — BE 3-5893
DR. A. B. GLAVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akių Ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofs. tel. PR 8-2220
Namų — rezid. — PROspect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKSA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak. šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
VAL. kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Ofs. ir buto tel. OLYmpic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.

DR. ALG. KAVALIONAS
VIDAUS LIGŲ IR KRAUJO SPECIALYBĖ
5540 South Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą
Skambinti — 585-2525

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Iškylus trečiadienius. Seštadienis 12 iki 4 val. popiet

Tel. RELiance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuviai gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val. pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. šeštad. 12-2 val. p. p. ir trečiad. uždaryta.

DR. NINA KRAUCEL - KRIAUGELIONAITĖ
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6132 S. Kedzie Ave.
Tel. WA 5-2670, neatliepius skam-binti 471-0225, Valandos pagal susi-tarimą.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketv. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakare. Trečiad. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p. šeštad. 11 val. ryto iki 2 val. p. p.
Ofiso telef. RE 7-1168
Rezid. tel. 239-2919

Perskaite "Draugą", duo-kite kitiems pasiskaityti.

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGO-
2817 West 71st Street
Telef. HEMlock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofs. HE 4-1818 Rez. PR 8-9801
DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71st ir Campbell Ave. kampas)
Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt. nuo 3 val. popiet iki 7 val. vak. Ketvirtad. ir šeštad. nuo 9 v. ryto iki 11 val. ryto — tik susitarus.

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis, Pritaiko akinius ir "contact lenses"
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
5159 South Damen Avenue
Tel. Ofiso PR 6-7800 Namų 925-7697
Valandos tik pagal susitarimą. Trečiadienis uždaryta

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
Tel. 737-2290, ofiso ir rezidencijos
Pirma liguosius tikrai susitarus — (By appointment)

DR. LEONAS SEIBUTIS
Inkstų, Pūslių ir Prostato CHIRURGIJA
2656 West 63rd Street
Val. antrad. nuo 1 - 4 popiet ir ketvirtad. nuo 5 - 7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RELiance 5-4410
Rez. GRovehill 6-0617
Valandos: pirm. antr. ketv. nuo 12 val. iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak. antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
TEL. — 925-8296
Valandos: 2-8 v. v. penktad. 10-12 ryto, 2-8 val. vak. šeštad. 1 iki 4 v. vak. Treč. ir šeštad. uždaryta. Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisas ir rez. 2652 W. 50th St.
Tel. PROspect 8-1223
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. šeštad. 2-4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Of. Tel. HE 4-2123. Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antrad., ketv. ir penktad. 2-4 ir 6-8. Treč. ir šeštad. uždaryta

TEL. PROspect 6-9400
DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 South Albany Avenue
Val.: pirm., antr., ketv. 6-8 val. vak., penktad. ir šeštad. 2-4 popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Tel. ofiso PR 6-6446
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 South Pulaski Road
Ofiso tel. 767-3141. Namų 636-4856
Val. pirm., antr., ketv. 2-8 ir 6-8, penkt. 2-5. Šeštad. pagal susitarimą.

Vidos Vaitkutės estradinis koncertas

Estradinis dainavimas sudaro specifinę sritį, kurioje, „rimto“ muziko akimis žiūrint, kartais gali trūkti vertinimo kriterijaus. Antra vertus, tikras menas yra pajuntamas bet kurioje srityje, kur tik aiškiai sužiba tikras talentas.

Dainininkė V. Vaitkutė mums buvo „Margučio“ pristatyta š.m. balandžio 16 d. koncerte Jaunimo centre, Chicagoje. Jos gyvenimo bei muzikinio vystymosi kelias gan savotiškas. Kaune ji baigė Juozo Gruodžio vardo vidurinę muzikos mokyklą, pasiūlikusi ten konservatoriją iškėlus Vilniun. Mokyklą baigė su choro dirigentės specialybe ir prie kurso priklausantiomis „privalomo dainavimo“ pamokomis (panašiai kaip prieš savaitę girdėta Audronė Simonaitytė). Pradėjusi garsėti kaip estradinė dainininkė, ji Vilniuje susipažino su kino režisierium, Ukrainoje augusiu žydu; tapusi jo žmona, ji netrukus pasėkė savo vyrą, išleista pernai tarpe daugelio kitų į Izraelį. Izraelyje ji susidarė sau vardą toje pačioje srityje. Ji turi savo orkestrą, o taipgi ir „impresario“, kuris parūpina jai kone nuolatinius koncertinius pasirodymus. Amerikos žydiškų agentūrų ji buvo atkviesta į Floridą platesniųjų koncertinių planų „išbandymui“.

Vida Vaitkutė yra neabejotinas talentas. Nuolat vartojanč mikrofoną, balso tikrą stiprumą sunku nustatyti. Viena yra tikra — yra tai stambus, skambus mezzosopranas, turintis gražias, tamsaus atspalvio žemutines gaidas, be sunkumų pereinanč į aukštutinį, kiek šviesesnį, bet irgi mezzosopraninio charaktere.

VL. JAKUBENAS

rio registerį. Vidos Vaitkutės dainavimas turi savyje pagaunamą gaivalingumą; puiki dikoja įvairiose kalbose. Dainininkė pasižymi taipgi santūriai naudojama, bet įdomia vaidybine dovana. Kol kas vis dėlto dar nėra didesnio rafinuotumo. Ypač jaučiasi trūkumas intymaus elemento, kuris taip pat gali praversti estradinę muziką. Aplamai, „forte“ žymiai viršijo „piano“. Tai lietė taip pat ir A. Stelmoko šokių kapela, kuri, bent pirmoje salės eilėje, skambėjo per garsiai ir per aštriai, ypač akordeonas. Tolimesnėje koncerto eigoje visa tai kiek išsilygino.

Vidos Vaitkutės repertuaras susidėjo iš lietuviškų, dabartinių jaunų kompozitorių parašytų estradinių dainų; jų kai kurios, kaip „Mano gimtinė“ yra tikrai melodingos ir nuotaikingos. Taip pat buvo atliktos dvi jau „naujoje tėvynėje“ išmoktos hebraiškos melodijos (originalo kalba), viena itališka — „Non piangere“ ir — publikos atsklausus, ar dainuoti — viena rusiška, garsaus F. Šaliapino išpopuliarinta pusiau liaudiška daina „Vdol' po Piterkoi“ (Išilgai Peterburko gatvę). Ši daina buvo ypač efektingai atlikta, nors vietomis ne visai gryna rusiška tarėna.

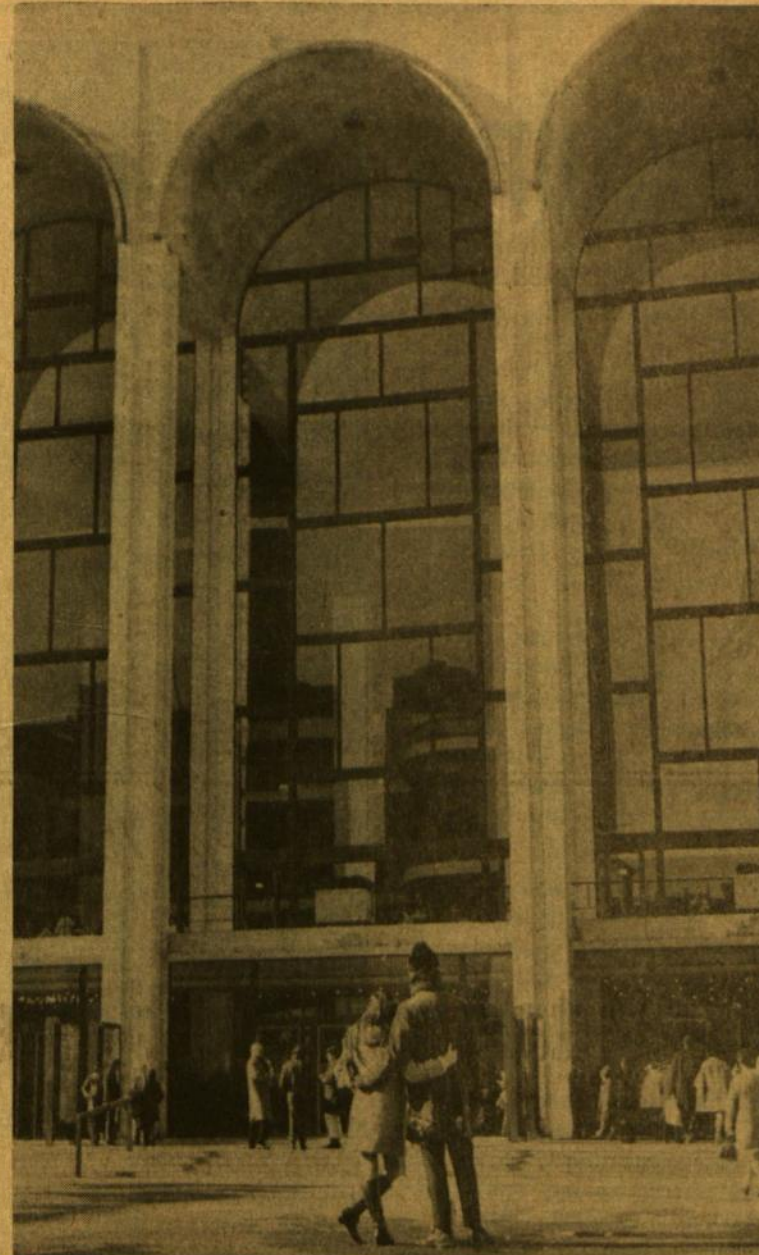
Vidos Vaitkutės dainavimas, atrodo, yra labiau savaimingas, organiškasis talentas, negu nuodugnių studijų išdava. Idomu, kad lietuviškos dainos, išmoktos dar Kaune ar Vilniuje, savo visu frazavimu bei atspalviais buvo primityviau atliktos. V. Vaitku-

tei išėjus į platesnį pasaulį, Izraelio dainos, ten išmoktos, pasižymėjo žymiai įdomesniu ir rafinuotesniu atlikimu.

Visas koncertas buvo kiek skubotai surepetuotas; vietomis labai praverstė solistės dirigentinės studijos: ji galėjo keliais užtikrintais mostais pagelbėti orkestrui išlaikyti bendrąjį ansamblį. Ko ji tačiau negalėjo: suteikti daugiau švelnių spalvų tiek orkestrui, tiek savo dainavimui.

Koncerto programa, turint omenyje nepigius įėjimo bilietus, buvo kiek per trumpa. Dainininkei pailsint, A. Stelmoko orkestras pagrojo protarpiais keleto numerų įprastu šokių orkestru stiliumi. Per garsus mikrofonų nustatymas turėjo greičiau- siai ryšio su tuo, kad mikrofonai nebuvo paskirstyti po visą salę. Tolimesniuose salės užkampuose išpūdis galėjo būti kitoks negu pirmose eilėse. Bet ir čia didesnis susirepetavimas, surištas taip pat su eksperimentiniu skambesio išbandymu, būtų galėjęs gerokai padėti.

Atrodytų, kad Vidos Vaitkutės tikrasis kelias pasiliks lengvos muzikos estradoje. Ji yra dar jauna, savo karjeros pradžioje. Sunku numatyti, kiek tolimesni reiškiniai keliai ją suves ar nutolins nuo lietuvių tautos. Šiaip ar taip, galime pasidžiaugti, jog turime savo tautoje jaunų talentų. Linkėkime, jaunai solistei besivystant, nenustoti jaunatviško gaivalingumo bei temperamento, bet kartu įgyti daugiau rafinuotumo ir intymumo, kas praturtintų ir išplėstų jos talento galimumus.

Metropolitan operos fasadas New Yorke

Nuotrauka V. Maželio

Mūsų poezijos salyno panorama

(Atkelta iš 2 pusl.)

nus stenografinius užrašus „lapidarine technika“ bei „vie-nažodėm frazėm“. Neretai tenka pakartotinai persiskaityti, beveik praversti „content analysis“, kad suvoktumėi jos žodžių tiesią mintį. Bet apgaulės juose nėra. Tenka pripažinti, kad atvejai, kada kritikės operuojama vienąžodėm-tuščiažodėm frazėm, yra pažymėtinais negausūs ir... neišvengiami.

Ižangos į antologijas visad reikalauja tam tikro schematiškumo. Galima, žinoma, jas išvaizduoti kitaip. Būtent kaip plačių apibendrinimų studijas apie emigrantinės acculturacijos procesą. Šia kryptimi žengė, sakysim, savo straipsnyje „Patriotinis motyvas mūsų egzilinėje poezijoje“ (Šeštoji Pradalė) Alg. Titus Antanaitis, analizuodamas tometinių žodžių transformaciją. Toks žvilgis, ieškojimas „antropologinio sąmonėjimo“, sintezės, mums atrodo galėjo būti įdomia vienijančia linija. Viktorija Skrupskelytė pasirinko labiau tradicinį, chronologinės raidos kelią, savaime reikalaujantį pasisakyti trumpai apie visus. Tenka pabrėžti, kad šį užduotį ji atliko pasigerėtinai brandžiai. Juo labiau, kad jai teko kurti lyrikų portretus pagal antologijoje pateiktus elementus.

Pagal tai, koks poeto vaizdas iškyla iš talpinamos kūrybos. Grįžtant prie palyginimo antologijos su salyno žemėlapiu, galima būtų sakyti, kad jai teko užduoties išryškinti daugiau mažiau konvencionaliais geografiniais ženklais salų-salių reliefą. Kalnynų grandį, neužmirštant ir pavienių, atokių viršūnių. Viso, kas remias į nematomą geologinį skydą.

Kaip galima buvo tikėtis, domiuojančių kalnų masyvų jos studijoje išryškėja „Zemės“ antologijos dalyvių poezija. Malonu tačiau, kad kritikė nepabūgo ieškoti galimų pirmtakų ar vidi-niai giminingų poetų — Fausto Kiršos, Jasmanto, Slaito asmenyse. Gal žemumu, pelkynų, plėmai ir nevisai ryškiai nužymėti, (apie tuos daiktus įvaduose paprastai nerašoma), bet visumoj tereno bangavimas ir aukštumos sėkmingai pagautos. Norėtusi guostis, kad atliktas užduoties bus Viktorijai Skrupskelytei paskatu naujiems „essays“ apie jos mėgiamus autorius.

Baigiant tenka pažymėti, kad šį svarų leidinį išleido „Ateities“ Literatūros fondas, paremtas, kaip sakoma aplanke, Lietuvių fondo. Ar bereikia kartoti, jog tikėtina, kad knygos mylėtojai pateisins įdėtus viltis.

ATSIMINIMAI APIE PROF. DR. GOTLIEBĄ STUDERUS

Mus pasiekė liūdna žinia, kad Šveicarijoje mirė a. a. prof. dr. Gotlieb Studerus, palaidotas vasario 18 d., buvęs Lietuvis — VD universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto mokomojo personalo narys. Jis buvo vienas iš tų jaunųjų šveicarijos mokslo vyrų, akademikų, kurie po I-o Pas. karo atvyko į atsi-statantąją Lietuvos valstybę ir, nežinodami joje dar sunkių gyvenimo sąlygų, pastoviai ten apsigyveno, įsijungė į viešosios tarnybos darbus, statė, kūrė gražiąją Lietuvą, ypač g. pasi-ėmęs Lietuvos (vėliau Vytauto Didžiojo) universitete aukštojo mokslo dėstytojo pareigas. Skleidė ir kėlė mūsų mokslą, ugdė mūsų kultūrą.

A. a. prof. dr. Gotliebą Studerų aričiau pažinau 1938 metais, būdamas Valstybės Tarybos referentu, kada tekdavo man kartas nuo karto susitikti ir pasikalbėti su juo, kaip lingvistu, žodžių, kartu gi ir teisi-nių terminų darybos klausimais. Aš tada domėjausi ypač vokiečių žodžių darybos mokslu (Wortbildungslehre), kurį jis, kaip lingvistas-germanistas, gerai žinojo.

Iš tų mudviejų pusiau oficia-lių pasikalbėjimų ir išsivystė mūsų, anot A. Baranausko, „saldi ir daili“ draugystė, kurioje mes vienas antram daugiau atsiskleidėme ir vienas antrą pažinojome.

1940 metų vasarą, sovietams okupavus Lietuvą, a. a. prof. G. Studerų mūsų kraštą aplaido. Jis grįžo į Šveicariją ir gyveno ten iki savo mirties. Iki 1945

P. STRAVINSKAS

m. pavasario, t. y. iki II-o Pas. karo pabaigos mūsų santykiai buvo visai nutrūkę. Jie vėl atsinaujino tik po karo, bet tik susirašinėjimu laiškais. Mano gerojo bėžiulio laišškai man buvo visuomet draugiškai atvirai ir nuoširdūs. Ypač tokie jie buvo 1970-1971 metais, kada aš gyvenau Denveryje, Colorado, kur gydyčiaus savo bronchinę astmą ir kenčiau dar kitas su jos gydymu susijusias ligas. Jis mane sergantį visuomet paguosdavo, paramindavo, kad aš pasveikšas. Savo sveikatos negalavimais jis niekuomet man nesiskųsdavo. Atrodė, kad jo būta sveiko.

Tik nelabai seniai pon' a E. Studerų, jo geroji žmona, man laišku parašė, kad jis esąs apatiškas, daugiausia miegas, į neką nereaguojas. Ir štai dabar gaunu žinią, kad jis, dar taip neseniai buvęs sveikas, rūpinęsis tik mano sveikata, jau iškelia į Tėvo karalystę (Mat. 13, 43), tuo tarpu kai aš, jo guostas ir ramintas l'gonis, rodos, buvęs jau artį savo gyvenimo ribos, tęsiu savo varganą gyvenimą žemėje ir rašau jo nekrologą... Niekas negalį žinoti paslaptinių Visagalio Dievo planų ir juose išspręsto savo likimo.

Čia sustosiu ne prie visų a. a. prof. G. Studerų biografinių faktų, o tik prie tų, kurie bus reikalingi išryškinti jo asmenybei.

A. a. prof. Gotliebo Studerų idealizmas

1) Velionis priklausė prie tų žmonių, kurie nežūrė savo asmeninės naudos, o drba ir aukojasi idėjai.

Štai, imkime kad ir jo atsikėlimą į Lietuvą. Pasvarstykite to atsikėlimo motyvus. Jis atsi-

G. Studerų

kėlė pas mus 1924 metais, tiesa, ne savo iniciatyva, o mūsų universiteto Šveicarijoje susiras-tas ir pakviestas, bet, jei jis būtų neturėjęs jokių idealistinių motyvų (Lietuvai padėti), jis niekuomet nebūtų pas mus vykęs. J's tada buvo jau baigęs filosofijos daktaro laipsniu Fri-bourgo katalikų universitetą, gyveno savo gražioje ir gerai susitvarkiusioje Šveicarijoje, kurią jis labai mylėjo, turėjo ten pakankamai darbo — ko gi

jam buvo keltis į mūsų dar reikiama nesuitvarkiusią, dar tik kūrimosi stadijoje esančią, vis dar iš vargo neatsikėliančią Lietuvą? Į Lietuvą jį atvedė jo skaištus idealizmas.

2) Atvykęs į Lietuvą ir įsijungęs į mūsų universitetą, aukštojo mokslo dėstytoju, jis nesitenkino vien tik savo tarnybos pareigų geru sąžiningu atlikimu. Vieniems kitiems metams praėjus, išmokęs lietuvių kalbą, jis tuoj ėmėsi ruošti mūsų vidurinėms ir aukštesniosioms mokykloms (jų mokyto-jams ir mokiniams) vokiečių kalbos vadovėlius. Ir paruošė jų net keturis, visą seriją. Galime įsivaizduoti, kiek man teko girdėti, jis gavo toli gražu ne pagal *DO UT DES* principą, t. y. „tau duodu, kad ir tu man duotumei“... Atlyginimas jam už tą jo didelį ir puikiai atliktą darbą buvo, daugiausia, jo moralinis pasitenkinimas, kad jis pasitarnavo Lietuvai, atliko gražų idėjos darbą.

3) Eilę metų vasaros atostogose velionis organizuodavo ekskursijas į Šveicariją. Daug, labai daug lietuvių jis supažindino su savo tėvyne, ne tik su jos gražia gamta, bet ir su tenykščių visuomeniniu gyvenimu, su gražiaisiais šveicarų papročiais, su jų vadovaujamomis idėjomis, ypač gi su demokratinėmis. Tos ekskursijos atimdavo iš jo daug, kaip mokslo vyrui, reikalingo laiko, taip pat ir vasaros poilsio dieną bei savaitę. Bet jis to nepaisė. Tai buvo irgi jo idealizmas.

4) Kas iš mūsų lietuvių turėdavo Šveicarijoje kokių specialių tarnybinių reikalų tuo metu, kai a. a. prof. G. Studerų būdavo tame krašte, jis visuomet lietuviams padėdavo, kiek galėdavo. O galėdavo jis daug, nes Šveicarijoje visur jis turėdavo pažinčių; visur turėjo gerą vardą. Ir man, 1938 metais komandiruotam į Šveicariją susipažinti su to krašto macečių globos įstaigomis bei kalėjimais, jis daug kuo padėjo. O be to ir šiaip supažindino jis mane su šveicarijos įdomybėmis, ypač tomis, kurios domino mane kaip teisininką, norėjusį daugiau pažinti Šveica-

risojo teisinę santvarką praktikoje. Iš to jis irgi neturėjo jokios naudos. Tai buvo tik jo draugiškumas ir idealizmas.

5) Lietuvoje nuo 1932 metų veikė Lietuvių — šveicarų draugija. Jos tikslas buvo suartinti savo idėjomis lietuvių ir šveicarų, ypač gi supažindinti lietuvių su šveicarų kultūra, o šveicarų su lietuvių. A. a. prof. G. Studerų tiesiog degte degė ta idėja. Ir dirbo tai idėjai daug, labai daug. Prisimenu, kiek sielos jis įdėjo 1937 metais, ruošiant Kaune šveicarų Lietuvos — šveicarų draugijos idėjomis, jis ir mane įtraukė į aną draugiją, ir mudu abu buvome dargi jos paskutinėje valdyboje (kol bolševikiniai despotai draugiją likvidavo). Taigi, a. a. prof. G. Studerų buvo irgi idėjinis visuomenės veikėjas. Į platesnę mūsų kultūrinę veiklą jis, tiesa, nesileido, nes buvo apsirovęs kitais darbais, o politinėje mūsų veikloje visai nedalyvavo, nes jis buvo šveicar-jos pilietis ir sakė, kad jam mūsų politinėje veikloje daly-

vauti netinka. Šiaipgi jis sakėsi esąs šveicariškas demokratas; nebijojo net ir pusiau viešai pasisakyti prieš bet kokias Lietuvos besireiškiančias diktatūros tendencijas.

Mokslinė kūryba

Velionis buvo ne tik mokslo skleidėjas, švietėjas bet ir mokslo kūrėjas. Savo lingvisti-niais moksliniais darbais jis reikšėsi, pirmiausia, VDU Humanitarinių mokslų fakulteto „Archivum Philologum“ periodiniame leidinyje, skirtame nagrinėti tik lietuvių kalbos moksliniais klausimais. Būdamas germanistas, jis yra išleides mokslinių studijų ir vokiečių kalbotyros klausimais, kaip pvz., apie vokiečių kalbos „artikulus“ ir kt. Jis turėjo, kaip sako, „mokslininko gyslelę“, mokslininko gabumų, o kartu ir mokslininkui būtino asketizmo, kuriuo mokslo vyrai dažnai išsižada daugelio savo malonumų ir dirba mokslo darbą su pasiaukojimu.

Tvarkingumas darbe

A. a. prof. G. Studerų, tegul

buvo ir šveicaras, bet vis tiek vokiečių kilmės. O kone visi vokiečiai pasižymi savo tvarkingumu darbe. Tvarkos pamėgimas jiems yra tiesiog įgimtas. Toks buvo ir velionis a. a. G. Studerų. Visus savo darbus jis atlikdavo tvarkingai, pagal iš anksto nusistatytą planą, su-prasdamas, kad tik tvarkingas darbas gali būti produktingas. Jis turėdavo viskam laiko — ir darbui, ir poilsui, ir pramogoms, ir į svečius nueiti ir svečiams printi. tik visa tai būdavo numatyta jo tvarkarašty. Žinoma, atsilankiusiam pas jį svečiui jis to neparodys, bet, kas jį gerai pažino, turėjo žinoti, kad savo vizitais (nelai-ku) jam darbų netrukdytų.

Valingumas, siekiant tikslo

Velionis turėjo irgi stiprią valią. Prie savo užsibrėžto tikslo jis eidavo ne tik planingai, tvarkingai, bet ir valingai, nu-galėdamas visas kliūtis. Todėl jis savo tokiu darbu ir pasiekdavo gražių rezultatų. Pvz. 1924 metais jis atvyko į Lietuvą, visai nemokėdamas lietuvių kal-

(Nukelta į 5 pusl.)

NOW ...

Earn interest from date of deposit to date of withdrawal on Regular Passbook accounts.

INTEREST COMPOUNDED DAILY. PAID QUARTERLY

We pay highest rates permitted by law.

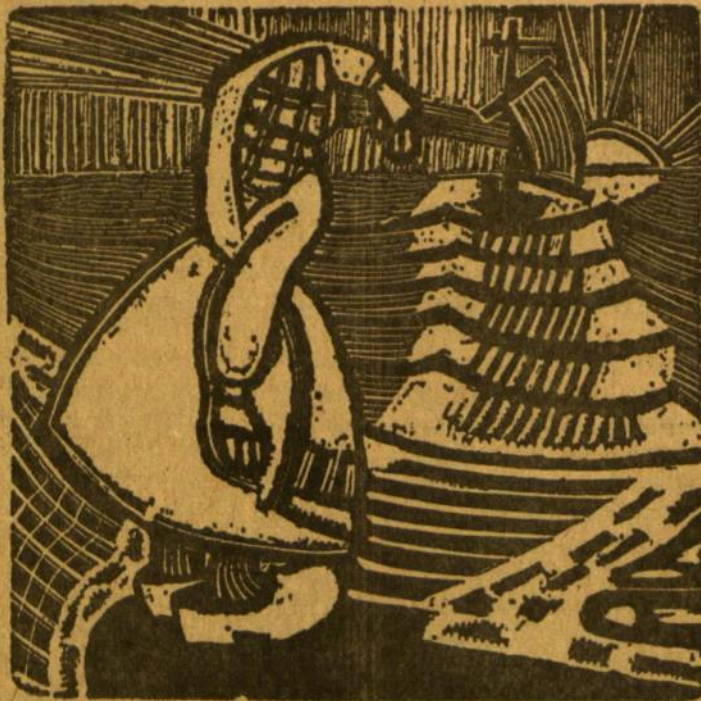
ASSETS OVER \$160,000,000
RESERVE OVER \$14,500,000

STANDARD FEDERAL

SAVINGS and LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

4192 ARCHER AVENUE AT SACRAMENTO • CHICAGO, ILLINOIS 60632 • 847-1140

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Thursday & Friday, 9 a.m. to 8 p.m.
Saturday, 9 a.m. to 12 Noon — Wednesday, no business transacted.

Vaclovas Ratas

Medžio raižiniai iš ciklo "Jūratė ir Kastytis"

"Jūratės ir Kastyčio" operai artėjant

K.V. Banaitis pokario metais Vokietijoje

Kai mintimis bandai sugrįžti į Eichfeldo stovyklą, nesunku atkurti fizinį ano kaimelio vaizdą: žvyruota gatvė — "ūlyčia" nužymėta abipus pusantro ir dviejų aukštų namais, aplink daržai, gale gyvatvėre apjuosta pieva ir pora rožinių žiedais kas pavasarį aplipusių "cornus florida rubra" medžių. Apie pievelę ratu apsuks gatvelės kelias ir, kad akis negalėtų pabėgti į laukus ir pievas, vaizdą užstoja ilgas dviaukštis, gi kairėje — naujai apkalta senas barakas. Namų palangėse darželiai, atverti statinių tvora ir kur-neskur alyvų krūmai, o tolimoje baltai blizgančioje Bavarijos Alpe, matomos prieš lietu, kai oras grynas ir vaikus.

Kiek blankiau ir ne tokie aiškūs prisiminimuose iškyla žmonių veidai ir povyžys. Betgi toje pabaltiečių mišrainėje K. V. Banaitis iškyla ryškiai, — stambaus sudėjimo, gana aukšto ūgio, ramių judesių ir elgesio. Giliai kaktose įdubusios akys, apaugusios tankiais antakių krūmais, buvo tarytum švyturiai jo paties vidinių išgyvenimų.

Pietų pentraukos metu, kai DP kaimo gatvėje stoviniuodavo besikalbėdami vyrai, dažnai galėdavai matyti su jais ir K. V. Banaitį, ramiai, bet aktyviai dalyvaujantį bendroje kalboje. Matydavai jį panamėję besėdintį su ūkininku Jurgiu Bradūnu, poeto Kazimiero tėvu, su agr. M. Rutka ir net jaunimo grupėje. Visur jis buvo, — ir barako parengimuose, net ir sporto aikštėje, kaip aktyvus sportuojančių stebėtojas.

Nors ir negausi bendroje stovyklos masėje, lietuvių grupė buvo tačiau gana veikli kultūrinėje veikloje. Turėjome savo mokyklą, tautinių šokių grupę ir chorą, kuriam vadovavo K. V. Banaitis. Suprantama, kad didelių meninių aukštybių ir platūs garso nebuvo galima pasiekti, ypač turint galvoje nualintą stovyklos gyventojų kaitaliojimąsi, — vieni išvykdavo, kiti atsikraustydavo. Choro amžius nebuvo ilgas, tačiau K. V. Banaitis rūpestingai jį mokė ir "muštrino".

Kaip jau minėjau, kultūrinė veikla stovykloje buvo gyva ir marga, — literatūriniai vakarai, solistų ir chorų koncertai. Visų tų įvykių margumyne ryškiai išsiskiria V. Jonuškaitės, A. Dambrauskaitės, St. Baranausko-Baro ir daugelio kitų veidai.

Ne vieno tokio solisto ar solistų koncerto metu K. V. Banaitis įsijungdavo ir su savo pagalba, palydėdamas solistus pianinu. Betgi ir čia reikėdavo nemaža pastangų, kad K. V. Banaitis sutiktų, —nebuvo jis or-

Stovyklinio gyvenimo nuotrupos

ANTANAS SANTARAS

ganizatorius ir viešosios veiklos žmogus, bet kūrėjas.

Negalima būtų tvirtinti, kad K. V. Banaitis tuo metu būtų sukūręs ką nors naujo, tačiau daug dirbo, apipavidalindamas senąsias savo kompozicijas, kurių buvo išleista keletas sąsiuvinų.

Gyvenime K. V. Banaitis nebuvo praktiškas ir veržlus. Skaičiuodamas VI. Būtėno-Ramajaus straipsnį apie K. V. Banaičio

susirašinėjamą su Chicago lietuvių operos vadovybe, prisiminti kompozitoriaus susirūpinimą savo rankomis, kuris tada rodė perdėtą. Tačiau dabar jis yra akivaizdžiai aiškus ir nuoširdus, nes paties gyvenimo patvirtintas.

Šių stovyklinio gyvenimo nuotrupų margumyne K. V. Banaičio veidas ir jo asmenybė iškyla savitai, su aiškiu charakteriu ir

tam tikrais savotiškumais, tačiau ryškiai spinduliudama savo kūrybine dvasia ir plačia erudicija.

Norėtųsi dar išskirti K. V. Banaičio nepaprastai ryškų ir spalvingą tėvynės meilės supratimą. Dažnų ir ilgų virtuvinių pasikalbėjimų metu K. V. Banaitis nuolat kalbėdavo apie savo tėvą Saliamoną Banaitį — Lietuvos nepriklausomybės atstatymo akto signatarą, apie jo vaikams įskiepytą tėvynės meilę ir mūsų pačių pastangas ir pareigas, kad Lietuva ir vėl prisikeltų, jei ne dabar, tai mūsų vaikų bendromis jėgomis ir čia ir tėvynėje.

ATSIMINIMAI APIE PROF. DR. GOTLIEBĄ STUDERUS

(Atkelta iš 4 psl.)

bos, ir tą mūsų jam nelengvą kalbą jis visai gerai išmoko per vienus kitus metus. 1933 metais, taigi, nepraėjus nei 10 metų nuo jo atvykimo į Lietuvą, jis jau išleido savo paruoštusios vokiečių kalbos vadovėlius (lietuvių mokytojams ir mokiniams) — serijos I-ją dalį, 1934 m. — II dalį, 1935 m. — III dalį ir 1936 m. paskutinę — IV-ją dalį. O tiems vadovėliams paruošti reikėjo gi mokėti gerai ne tik vokiečių, bet dargi ir lietuvių kalbą, net suprasti mūsų kalbos dvasią (pvz. parenkant vertimus sakinius ir pan.). Galime įsivaizduoti, kokių valingumų (su kokia valios kontrole), kokių jėgų įtempimu jis turėjo dirbti, mokydamsis mūsų kalbos ir vėliau dargi ją iš pagrindų studijuodamas, moksliskai tyrinėdamas! Tai tik vienas ryškesnis jo valingumo pavyzdys.

Pareigingumas tarnyboje

A. a. G. Studerus buvo sąžiningas ir pareigus savo tarnybos darbe. Jis turėjo pareigingumo jausmą. Savo tarnybos pareigas jis atlikdavo net geriau negu iš jo būdavo reikalaujama. Pvz. jam buvo pavesta egzaminuoti iš vokiečių kalbos VDU Teislių fakulteto studentus, ir jis galėjo juos egzaminuoti bendra tvarka, tikrinamas jų žinojimą tik bendrinės šnekamosios ar šiaip literatūrinės vokiečių kalbos. Bet jis suprato, kad lietuvių teisininkai svarbu pirmiausia mokėti vokiečių *teisinę* kalbą, kad jis galėtų naudotis vokiečių *teisine* literatūra. O ta teisinė vok: kalba nėra lengva. Jos dažnai net vokiečiai, nesimokę teisės, ne-

supranta. Nesupranta dėl to, kad joje randa jie daug jiems nepažįstamų teisinių sąvokų ir daug jiems negirdėtų teisinių terminų (toms sąvokoms nusakyti specialių žodžių, tų sąvokų vardu). Pvz. toks labai sunkus vokiečiams neteisininkams supaprasti yra jų civilinis statusas, BGB, kurį vokiečiai humoristai siūlo išversti į vokiečių kalbą... O mūsų a. a. prof. G. Studerus kaip tik duodavo lietuviams studentams teisininkams, laikantis pas jį egzaminus iš vokiečių kalbos po gabalėlį to BGB išversti į lietuvių kalbą ir paaiškinti ten rastas teises sąvokas, jų terminus. Žinoma, reiktas jo egzaminuojamasis, būsimasis teisininkas, tai gebėdavo padaryti. bet profesorius nebuvo labai reiklus. Jis pasirašydavo kone visiems egzaminuojamiesiems į jų studijų knygeles "pakankamai", paaiškinęs kiekvienam vokiškais terminais nusakytas teises sąvokas, kitaip sakant, pamokydamas lietuvius studentus teisininkus ne tik vokiečių kalbos, bet dargi ir vokiečių teisės, kurią jis buvo išstudijavęs kaip geras vokiečių teisininkas. Taip jis egzaminuodavo mūsų studentus teisininkus (išmokę vokiečių teisės), jausdamas didelį pareigingumą tarnybos darbe.

Demokratinės pažiūros ir etika

Tas iškiliusis šveicaras visa savo siela buvo persiėmęs demokratine dvasia. Demokratija jam reikė ne kokį abstraktinį žaidimą demokratinėmis idėjomis, ne tuščiažodžiavimą, ne kokius užkulisiniais, slaptais ir toli gražu ne demokratiniais tikslais neva demokratinę formą reikalavimų, o gyvenimą

demokratiniais principais ir demokratine dvasia. Jam nepatikdavo ne tik nedemokratinė valstybės santvarka, bet ir nedemokratinė dvasia gyvenime, šeimoje ar kitur, kaip pvz: valdininkų grubus, nemandagus elgesys santykiuose su piliečiais (interesantais ir pan.), šeiminko ar šeiminkės nepagarbus elgesys su savo tarnais ar tarnaitėmis, netgi mokytojo su mokiniais ar kalėjimo viršininko su kaliniiais. Kai aš 1938 metais lankiau Šveicariją, jis atkreipė mano dėmesį į eilę faktų privačiame žmonių gyvenime, kurie liudijo šveicarų tikrąją demokratinę dvasią. Pvz. Altdorfe (Uri kantono sostinėje), kur pagal padavimą Wilhelm Tell pradėjo savo kovą dėl Šveicarijos laisvės, kasmet vyksta Wilhelm Tell sukilimo vaidinimai, kuriuose artistais dalyvauja visų sluoksnių šveicarai — nuo darbininko ar tarnaitės iki universiteto profesoriaus. Artistai taip parenkami tam, kad scenoje būtų pavaizduota Šveicarijos demokratija. Tokių pavyzdžių man parodyta ten daug.

Šeimos tvarka ir moralė

A. a. prof. G. Studerus šeimą Lietuvoje sudarė tik jis, jo žmona p. E. Studerus ir jų dar mažytė, jaunutė dukrelė Heidy, kuri dabar jau ištėkėjusi už inžinieriaus ir auginą tris vaikučius nuo 5 iki 9 metų amžiaus. Velionio šeimoje Lietuvoje buvo aukšta moralė ir labai gražus sugyvenimas. Šeimoje jau tėsė šilima, buvo matyti didelė tėvų įtaka dar mažytei dukrelei. Dėl to ji, jų dukrelė Heidy, ir išaugo gražiai, susiformavo sava krikščionišąja asmenybe. Ji ir Šveicarijoje buvo tē-

vams jų garbė, pasididžiavimas ir paguoda

A. a. prof. G. Studerus savo 1971. V. 20 d. laiške man tarp kitko raš:

"Didžiausią džiaugsmą ir mūsų gyvenimo patvairinimą suteikia mums mūsų vaikai. Heidy ir jos vyras visuomet mums yra labai mieli ir malonūs, ir jie kartais palieka mums savo mažyčius, ir tas yra mums bendras džiaugsmas".

Štai, koki džiaugsmą turi tėvai, gražiai ir dorai išauklėję savo vaikus!

Meilė Lietuvai

A. a. prof. G. Studerus mylėjo Lietuvą ir jos žmones visa savo širdimi.

Jam patiko Lietuvos gamta, nežiūrint, kad ji visai nepanašė į Šveicarijos gamtą. Dėl to dažnai, ypač šventadieniais, jis mėgdavo su savo šeima išvažiuoti iš Kauno miesto į užmiestį, daugiausia į A. Panemunės mišką, kuris jam patiko savo sveiku pušų oru ir ramybe. Daug kartų jis man sakydavo, kad Lietuva esanti labai graži, tik lietuviai, deja, neįvertina jos gamtos grožio.

Mylėjo jis, kaip minėjau, ir Lietuvos žmones. Dėl to jis ir turėjo daug lietuvių draugų. Iš visų draugų jis man dažniausiai vis minėdavo prof. Balį Sruogą ir prof. Albiną Rimką. Juos jis aukštai vertindavo ir gerbdavo.

Kai po II-jo Pas. karo daugelis lietuvių iš Vokietijos pasitraukė į Šveicariją, jis su visa savo šeima padėjo jiems, kuo tik galėjo. Tai darė jis iš tikros meilės Lietuvai ir jos žmonėms.

CAL-MAR SHOPPE

"SWING INTO SPRING"
CAL-MAR — For Ladies, Men's and Children's Wear.
Carrying a Complete Line of Ladies' Wear.
We Stress High Quality and Personal Service.
Open Mon. and Thurs. until 9 p.m.
All other days, including Saturdays, until 6 p.m.
2809 W. 55th St. — PR 8-1655

Atrado akmenis amžiaus tautelę

Philipinuose, apie 500 mylių nuo Manilos, tyrinėtojai atrado dar urvuose gyvenančią tautelę, susidedančią iš maždaug 500 žmonių. Jie tebevartoja akmenis įrankius, maitinasi iš medžioklės, nemoka auginti nei ryžių, nei kukurūzų, nei tabako, neturi nei cukraus, nei kito žmogiško maisto, tik susimėdžiotą mėsą. Juos suradęs antropologas kun. F. Lynch, iš New Yorko, sako, kad jų suradimas turi didelės mokslinės reikšmės. Tos tautelės vardas — tasadajai.

AMERIKIEČIO BITNIKO KNYGA VILNIUJE

Vilniuje išleistas amerikiečių rašytojo, mirusio 1969 m., J. Kerouac romanas "Kelyje" (347 psl., 25,000 egz.). Vilniaus spaudo pažymi, kad rašytojas atskleidęs bitnikų gyvenimą, jų savotišką protestą ir maištą prieš visuomenę. (ELTA)

NARKOTIKŲ EPIDEMIJA

Narkotikų vartojimas JAV-tropologas kun. F. Lynch, iš se pradeda įgauti epidemines proporcijas. Kaip skelbia "U.S. News & World Report", šiuo metu JAV-se yra apie 560,000 narkotikų vergų.

LF išleido dviejų spalvų (raudona ir tamsiai žalia) lipnukus. Kaina — \$1.00 už keturius lapus (144 lipnukai).

Kas norėtų jų įsigyti sau ar platinimui — kreiptis į LF būstinę: 2422 W. Marquette Rd., Chicago, Ill. 60629, tel. (312) 925-6897.

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ 1972 METAIS

Walter Rask-Raščiausko vadovaujamas American Travel Service Būras šiais metais yra suorganizavęs daug grupinių kelionių į Lietuvą.

Jis pirmasis pradėjo organizuoti ekskursijas į Lietuvą, tą darbą sėkmingai tęsia jau 11 metų. Jo kelionės tvarkingai suplanuotos ir visuomet vyksta sklandžiai.

Dar turime vietų sekančiose ekskursijose:

CHICAGA - NEW YORK SPALIO MEN. 2 d. —
iš New Yorko \$610 + tax, iš Chicago \$710 + tax*
15 dienų kelionė, be sustojimo Europoje

CHICAGA - NEW YORK GRUODŽIO MEN 21 d. —
iš New Yorko \$610 + tax, iš Chicago \$710 + tax*
14 dienų kelionė, Kalėdinė ekskursija

Kas nori praleisti Kalėdas ir Naujus Metus su giminėmis, registruokites į gruodžio mėnesio ekskursiją.

*Total tour prices are subject to airline agreement and government approval.

Dėl informacijų skambinkite ar rašykite:

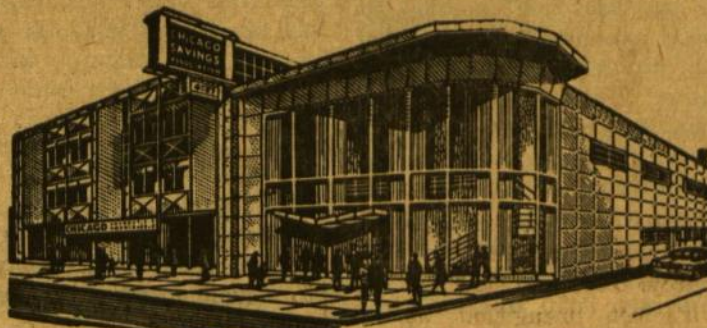
AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

9727 So. Western Ave., Chicago, Ill. 60643

TELEFONAS — (312) 238-9787

Jei planuojate bet kur keliauti, pirmiausia matykite mus.

Taip pat paruošiamės kvietimus giminėms atvykti į Ameriką. Teikiame informacijas kelionių reikalais į visus pasaulio kraštus. Parūpiname lėktuvų bilietus ir reikalingas visas.

Chicago Taupymo Bendrovė turi įvairiausių moderniškai įrengtų taupymo skyrių, lengvas privažiavimas, greitas patarnavimas, net du kiemai automobiliams pastatyti, saugumo dėžutės ir kitokie parankumai. Chicago Taupymo Bendrovė yra ne tik lietuvių sostinė, bet ir visų Amerikos lietuvių ir jų organizacijų centras. "The Presidential Room" pulki vieta organizacijų susirinkimams bei mažiems banketams teikiama veltui.

6%	PER ANNUM	5 3/4%	PER ANNUM	5%	PER ANNUM
ON CERTIFICATES OF \$5000.00 OR MORE		ON CERTIFICATES OF \$1000.00		ON ALL PASSBOOK ACCOUNTS	
2 Year Maturity		One Year Maturity			

- ★ AR JOSŲ NAMAS YRA PER MAŽAS JOSŲ ŠEIMAI?
- ★ AR JOSŲ KROSNIS PASENO?
- ★ AR VASAROS KARSCIAMS UŽEJUS NENORETUMET KVEPUOTI GRYNU ŠALTU ORU?
- ★ CHICAGO TAUPYMO IR SKOLINIMO BENDROVĖ duoda paskolas prieinamoms ir patogiomis išlygomis, \$500.00 ir daugiau, bet kokiems namų pagerinimams. O gal jums reikalingi pinigai kitiems reikalams? Arba gal norite įsigyti nuosavą namą, jei iki šiol jo neturite ir jums nusibodo mokėti aukštas nuomas?

BET KOKIAIS FINANSINIAIS REIKALAIS KREIPKITES Į

Chicago Savings and Loan Assn.

PHILOMENA D. PAKEL, Pres.

6245 SO. WESTERN AVE.

TEL. GR 6-7575

HOURS: Mon. 12 P.M. to 8 P.M. Tues 9 to 4. Thurs. and Friday 9 to 8. Sat. 9 to 12:30.

Laiškai iš Wellesley

Avangardas

Yra du avangardai: kalendoriaus, kuris keičiasi dienomis, savaitėmis ir mėnesiais pagal kalendoriaus lapelius; ir amžinas avangardas, nesikeičiantis šimtmečių bėgyje, kurlame yra suglausta vieno asmens ar vienos grupės pasiekimai, kuriuos mes vadiname genialiais ir jų kūrėjus atskiriame nuo visų mirtingųjų.

Kalendoriaus avangardas yra praeinantis reikalas, jis keičiasi kaip mados ir baigiasi šiukšlių dėžėje kaip vakarykštis laikraštis. Kalendoriaus avangardui rūpi ne originalumas, bet naujiena, staigmena. Ir juo mažiau yra kuo nustebti, tuo daugiau kalendoriaus avangardistas stengiasi krestis skandalingų pokštų, kad tik patrauktų vienos akimirkos dėmesį į save.

XX šimtmetis pasižymi klestėjimu avangardų (futurizmas, dada, kubizmas, pop art, op art, happening, ir t. t.), iš kurių lieka tik vienas kitas vardas, pateisinantis visą judėjimą, be kurio ir tas judėjimas liktų beprasmiškas. O įdomiausia yra tai, kad tas vienas asmuo lieka prasmingas, nors ir nebūtų buvęs kalendoriniu avangardu (Picasso lieka Picasso su kubizmu ar be jo).

Kalendoriaus avangardistas visados skuba būti su "savo laiku", būti pirmu, kuris pagauna laiko pulsą ir jį perduoda kaip savo asmeniška išradimą, neleidamas niekam juo naudotis. Jis seka kalendorių šventa aistra ir kiekvieną praėjusią dieną meta įaukan, nes kas buvo, to jau nebebūna, reikia kurti šiai dienai, ne atečiai ar praeičiai, nes tik apie šią dieną parašys ryt dienos laikraštis. Tik ši diena sudominis publiką ir tik tai, kas nauja, patrauks jos dėmesį. Ryt bus naujas kalendoriaus lapas ir naujas blaškymasis, beieškant nesamos naujienos, nes nieko nėra taip seno kaip naujiena. Užtat kalendoriaus avangardas yra laikinas, neesminis, nekūrybingas ir mažą ką paliekantis žmonijai.

Bet yra ir kitas avangardas, nesiveijantis kalendoriaus, aktualus šiandien ir vieseis laikams. Bacho koncertas ir Cervantes "Don Kichotas" buvo ir bus avangardas, ir joks naujas avangardas jų nepasendins. O todėl, kad tikras avangardas yra tas, kuris sukaupia daugiausia kūrybinės energijos ir padaro tą kūrinį vieninteliu savo rūšy, padaro nepakartojamą ir neimituojamą. Tikras avangardas yra tasai žmogaus kūrinys, kuris pasiekia aukščiausią laipsnį tarp visų savo bendrų. Muzikoj tai būtų Bachas; tapyboje — Cezannas; matematikoj — Einšteinas; architektūroje — Le Corbusier; literatūroje — Dante, Boccaccio, Šekspyras, Goethe ar šimtai kitų. Visi jie yra pasiekę aukščiausią kūrybingumo laipsnį ir yra amžni avangardistai savo srityje.

Lietuvių tarpe negalime girti tokių amžinų avangardistų skaičių: Donelaitis, Čiurlionis, ir gal dar vienas kitas politinėje tautinėje plotmėje. Čia turime omenį tokius sumanius politikus kaip Mindaugą ar Vytautą, nors vėliau jų nuveikti darbai buvo nualinti kitų, ir galutinės jų išdavos nebuvo pačios geriausios Lietuvos naudai. Jeigu Lietuvos sienos kada ir driekėsi iki Juodųjų jūrų, tai buvo vis tiek tik daugiau noras negu istorinė realybė, nes tose sienose nebuvo nei bendros kalbos, nei kultūros, nei organizacijos. Tai buvo daugiau Lietuva be sienų, kur Lietuvos vardas buvo žemėlapyje ir tam tikroji tarptautinė įtaka, kurios tačiau Lietuva daugiau ėmė iš kitų negu davė iš savęs. Nesant daugiau tokių Mindaugų ir Vytautų, mūsų valstybės sienos pra-

dėjo siaurėti iki galutinio jų dingo kaimynų naudai.

Ir tik dėka XIX šimtmečio avangardo, — Kudirkos, Basanavičiaus, Valančiaus, Maironio ir kt. — mūsų tauta atgavo dalį savo pasitikėjimo ir pasididžiavimo tarptautinėje bendruomenėje. Ir kol tas avangardas buvo gajus, jis kūrė tą "Naująją Lietuvą", besikeliančią iš miego.

Kultūrinėje plotmėje XX amžiaus Lietuva vijo kalendorinio avangardo judėjimus, ir daug kas paaukojo savo asmenybę, sekdamas tas laikinas naujienas. Net dabar, dėl primestų priežasčių arti 30 m. Lietuva seka socialistinį realizmą, ir viskas, kas matyti, yra oficialiai užtampuota šiuo marksistiniu "izmu". Gal kada, kai pasikeis kalendoriaus lapas, Lietuvos rašytojai, dailininkai ir aplamai kūrėjai ištrauks iš stalčių ir palėpių tikrus savo kūrinius. ("Jeigu nori pamatyti gerą tapybą, sakė Ehrenburgas 1961 metais, nueik į Ermitage rūsi... jį rasi paslėptą").

Kalendorinių avangardistų besama apščiai ir dabartinėje Chicagoje ir New Yorke. Tai neraiškia, kad jie būtų blogi dailininkai, skulptoriai ar muzikai. Anaipol, bet vaikydami kalendorinio avangardo (ir dažniausiai pavėluoto), neturi tikro aktyvo siekti to kito avangardo. Abstraktas nėra modernumo požymis. Motociklai operinėje scenoje dar neraiškia avangardo. Tai yra mados reikalas, neturintis nieko bendro su tikra kūryba, nors gali būti gera opera ir ant motociklo.

Liečiant mūsų literatūrą, atrodo, kad mes būsim gal vienintelė tauta, nuo poezijos perėjusi tiesiai į teatrą, ir visai nepaėjusi romano. Nes jeigu mūsų poezija turi to amžinojo poezijos įkvėpimo (čia nekalbu apie Nykos-Nylūno "avangardišką" ir šandie jau "klasikinę" poeziją), tai mūsų romanas dar vis yra kažkur pirmosios dienos pasaulio kūrime. Ir ne dėl to, kad neturime gerų romanų — tai yra gerai parašyti, užtektų čia vien Mykailaičio-Putino ir Vinco Ramono, — bet dar neturime ir atrodo, kad greitai laiku neturėsime avangardinio romano taip, kaip savo laikui turėjome Sruogos ir Skėmos teatrą ir dabartinių laikų turime Ostrausko "Karnarele". Bet ir Ostrausko teatras jau per daug vėjas vien kalendoriu!

Gal užmiršę kalendorių, kaip Petravičius jį užmiršo savo grafikoje ir Galdikas tapyboje, mes kaip tik būsim daug aktualesni ir net avangardiškesni. Gal už tai ir Meko senoji poezija yra dau avangardiškesnė negu jo avangardiniai filmai, kurie šiandien atrodo jau tokie seni, beveik priešistoriniai.

Stasys Goštautas
1972 m. balandžio 11 d.

GELES
Vestuvės, banketai, laidotuvių ir kitokių progų programos
BEVERLY HILLS GELINGIA
2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois
TEL. FR 8-0833 — FR 8-0834

PETE'S AUTO REPAIR
Taisau MOTORUS, STABDŽIUS, Transmisijas, Starterius, Alternatorius, Motor Tune-up, ir kitus patalynius.
PETITAS PIENYS, sav. 6211 - 15 South Damen Avenue — TEL. 737-3988.

NAMŲ TAISYMO DARBAI
Stalniaus, dažymo ir visus kitus darbus atlieka lietuviai — labai prieinama kaina.
SKAMBINTI RE 7-9615

Alfonsas Dargis

Kompozicija (aliejus)

Antikomentarai

Kaip gali žmogus perskaityti visą kultūrinę dovi, siunčiamą iš Lietuvos? Jie ten, tur būt, padūko su ta kultūra. Pergalė, Lit. ir Menas, Kultūros Barai, Menotyra, įvairūs specialūs leidiniai — viskas garuoja tarybinio entuziazmu. Prieš akis atsiskleidžia laureatai, jubiliejiniai, suktakys, festivaliai, dainų šventės, koncertai, parodos, saviveiklininkų pasirodymai, visuomet sėkmingos gastrolių užsienyje. Ispūdis pritrenkiantis. Rodos, dabartinėje Lietuvoje nieko kito nedaroma, tik šokama, rašoma, eilijuojama, tapoma, dainuojama...

Bet kai imi atidžiau vartyti tuos visus valiavimus, pamatai, kad už gražaus fasado ir plono laisvos, originalios kūrybos sluoksnio dunkso tarybinio puritonizmo klodai — vienoda spalva, vienodos leidinių kvapadas, vienoda tendencija moralizuoti, auklėti liaudį ir, ginkdie, niekad, net ir trumpiausiu sakiniu, ne-

paprieštarauti "neklaidingai" partijai bei vyriausybei.

Skaitai straipsnį ir nei iš šio, nei iš to pabyra seni, įkrysi pečiai: "Atsilepdami į tarybų liaudies ryžtą deramai atšvesti..., tapytojai ingi ryžosi sukurti..." Arba: "Tarybų valdžios metais sukaupias patyrimas ir yra ta istorijos išmintis, kurią privalome paveldėti". Arba vėl: "Kiekvienas rašytojas, jų tarpe ir žengiantis pirmuosius kūrybinio gyvenimo žingsnius, teisingai supras ir priims partijos kvietimą, suformuluotą XXIV suvažiavimo dokumentuose — aukšto idejinio-meningio lygio kūryba tarnauti liaudžiai...". Ir taip be galo, be krašto.

Nevalia nuvertinti individualių meninių pasiekimų. Jie ryškūs poezijoje, grafikoje, muzikoje. Kai kada įdomūs savo originalumu. Šalia sovietinio ideologinio skurdo ir nuolat stebėtinios dogmatikų akies jų meninė

reikšmė įgauna ypatingą prasmę. Jie rodo ne sovietinio žmogaus, bet lietuvių dvasinį renensą ir atsparumą.

Vaižduotė? Kas iš jos, kai nėra laiko, nei noro ją pasidžiaugti. Nuo pat ryto iki vėlyvos nakties gyvenimo rutina ryja valandą. Nuvažiuoji įmonėn, atlieki tūkstantį kartų kartotus raumėnų — smegenų judesius. Grįžti namo, skverbdamasis pro gatvių kamšatį. Pavartai laikraštį; žmonai prašant, ką nors pataisai; pusvalandį paspoksai į TV; išgeri skardinę alaus. Kartais, sąžinė ramindamas, atsakai į seniai gautą draugo laišką.

Po to imi žiovauti. Ko daugiau reikia. Jei turi kiemą, išėini laukan ir laistai augmeniją. Milijonai taip gyvena ir niekad nesijaudina.

O vaižduotė? Suprantama, ji ramiausiai guli kuriam nors širdies stalčiuje — graži, nepažadinama snieguolė. O kas ją pažadins? Kas prikels, kai visi smegenų žadintuvai sugedę. Iš tiesu, kam ją ir žadinti?

Juk kasdieninių išpučių visiškai pakanka. Savaitgaliais, jų net per daug. Nuvažiuoji pajūrą. Pamatai burlaivį. Ne viena, o visą armadą. Prisimeni kokį nors eilėraštį apie tuos vienišius, imponantiškus laivtūkščius. Pacituoji Aistą ar Lermontovą.

Vakare, kupinas saulėtų išpučių, renkiesi pobūvį, kiną, teatrą, susirinkimą... Ten nuėjus, vėl įsisavini krivėlę impresijų. Taip bėga dienos, savaitės, mėnesiai...

Ak, jeigu vieną gražią dieną atsitiktų stebuklas. Imtų ir subyrėtų rutinos mechanizmas. I visas puses išsklaidytų išpareigojimų rateliai. Dvasia ryžtingai nutrauktų nuo akių kasdienybės šydą. Protas pasakytų: "Pabusk, vaižduotė... Kelkis, gražuolė... Aš noriu pažvelgti tavo akių žydrynėn. Aš noriu tave pabučiuoti".

Bet ko aš čia kliedu. Man reikia skubėti. Tegu ji pamiega. Aš dar įvykdysiu kelis paskutinius išpareigojimus.

Pranas Visvydas

Lietuvių kolegijos Romoje rektoriaus suktakis

Prel. Ladas Tulaba, Sv. Kazimiero kolegijos Romoje rektorius, balandžio 28 d. sulaukia 60 m. amžiaus. Savo gyvenimą yra pašventęs teologiniams mokslams: baigęs Vilkaviškio kun. seminariją, teol. licenciatą laipsnį gavo Kauno universitete, o Romos bibliniame institute — Sv. Rašto doktoratą. Vilkaviškio kun. seminarijoje dėstė Sv. Raštą, kol 1940 m. buvo pakviestas tą patį dėstyti Teol. fakultete Kaune. Nuo 1942 m. Vilniaus kun. seminarijos rektorius. Išėmijoje, Eichstatte, buvo lietuvių klierikų auklėtojas, o nuo 1945 m. Sv. Kazimiero kolegijos rektorius. Išspaudos išėjo jo knygos: Kentėjimų problema, Marija Mergele, Kad kurentysi, Katalikai, pasaulėžiūra ir politika. Pora jo veikalų apie Sv. Rašto vertimus ir aiškinimą išėjo vokiečių ir italų kalbomis.

Draudžiamų knygų spaustuvininkas

Siemet, balandžio 26 d., suelina 120 m. nuo gimimo draudžiamų lietuviškųjų knygų spaustuvininko Otto Mauderodės. Jis

gimė ir nuolat gyveno Tilžėje. Jau prieš 1890 m. buvo Lietuvių literatinės dr-jos narys. Nuo 1890 m. leido Naują Lietuvos Apžvalgą, Varpą, Ūkininką. Taip pat yra išspausdinęs daug maldaknygių. Buvo lietuviškos knygos urmininku knygnešiams. Jo išspausdintame gaunamų lietuviškų knygų kataloge buvo net 364 liet. knygos. Tilžės policijai ėmus gaudyti knygnešius, Mauderodė juos uždaravo, vaduodavo; nuvykdamas net į Karaliaučius, įtikino vyriausybės atstovus, kad tokie policijos iššūkiai kenkia Tilžei ir Prūsų karalijos reikalui. Mirė 1909 m.

PAGERBE PRANCŲZŲ KOMPOZITORIŲ

Prancūzų kompozitoriui Olivier Messiaen Katalikų universitetas Washingtone suteikė garbės muzikos daktaro laipsnį. Jis atliko religinės muzikos koncertą Nekalto Prasidėjimo šventovėje, esančioje prie minėto universiteto, o taip pat naują oratoriją "Persimainymas" buvo atlikta Kennedy centre su JAV simfoninio orkestro palyda.

PRISIJUNK PRIE TOKSTANČIO PATENKINTŲ MŪSŲ KLIENTŲ SARAŠO

Greičiausias, taupingiausias ir paprasčiausias kelias siųsti DOVANAS savo giminėms arba draugams į Lietuvą ir U.S.S.R. yra nupirkti jiems

Special Preferential Rouble Gift-Certificates (Specialius Pirminybiškius Rublių Dovanų—Pažymėjimus) JIE YRA:

- Galiojantys specialiose užsienių valiutos krautuvėse, daugelyje dideliuose miestuose Lietuvoje ir U.S.S.R.
- PREKIŲ KOKYBE YRA AUKSTA, KAINOS ŽEMOS.
- Galiojimo laikas neribotas.
- Gavėjas nieko nemoka.
- Pristatymas ir patenkinimas garantuotas.
- Pakeičiama į vietos Rublių valiutą, jei pageidaujama.
- Suma neribota.

Paprašykite Informacijos dėl Automobilių ir Butų! Dėl jūsų saugumo siųskite užsakymus į mūsų prisijungusias firmas:

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.
723 Walnut St., Philadelphia, Pa. 19106

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.
488 Madison Ave., 21st Floor, New York, N. Y. 10022
Tel. (212) 758-1150/1

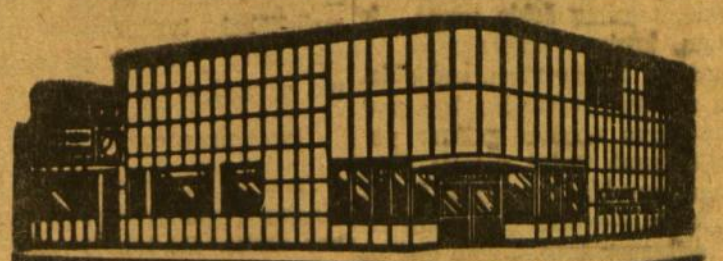
PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
1776 Broadway, New York, N. Y. 10019
Tel. (212) 581-7729

arba tiesioginiai į vienintelį V/O VNESHPOSYLTORGO atstovą Amerikoje

PODAROGIFTS, Inc.

240 FIFTH AVENUE, NEW YORK, N. Y. 10001

TEL.: (212) 685-4537

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

6%

5%

Mokamas už dviejų Mėn. Certificate apskaita Minimum \$5,000.00
PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PĖLNO NUOSIMOCINŲ NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.
VALANDOS: PIRMAD. IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v. ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta.

Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalus visos mūsų apylinkės. Deklamame jums už mums parodytą pasitikėjimą. Mes norėtum būti jums naudingi ir ateityje.

Sąskaitos apdraustos iki \$20,000.00

Frank Zogas, President

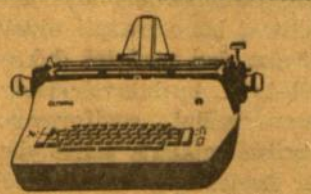
5%
All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly

MIDLAND SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4470

6%
2 Years Savings Certificates (Minimum \$5,000)

OLYMPIA ROYAL GRUNDIG ZENITH

SPARTA
J.L.Giedraitis
10 Barry Drive
E. Northport, N.Y. 11731
Tel. (516) 757-0055
Chicago 476 7399 vakare

RAŠOMOS VISOMIS KALBOMIS: IR ELEKTRINĖS, RADIO, TV IR BIZNIO MAŠINĖLĖS, PIGIAI IR GREITAI.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
IR REPEJAMS

Daug sutaupysite perkdami čia įvairių filmų foto aparatų bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

REIKMENYS FOTOGRAFAMS

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629

Telef Prospect 6-8998

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams, rėmai — metalų aplieti rėmai.

2400 So. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258 - 59

WAGNER & SONS

Typewriters — Adding Machines
Checkwriters
Nuomoja — Parduoda — Taiso NAUJOS — NAUDOTOS
Vis 60 m. patikimas aptarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

Kultūrinė Kronika

Leidžiami poeto Fausto Kiršos pomirtiniai raštai

Lietuvių Rašytojų draugija rūpinasi išleisti poeto Fausto Kiršos pomirtinius raštus, kuriuos yra suredavęs Stasys Santvaras. Tai gausūs kūrybos pluoštas, apimantis 410 mašinėlė rašytų puslapių. Į jį įeina eilėraščiai, nebaigti eilėraščiai, "Aidų aidų" fragmentai, "Pelenų", III ir IV dalys, "Pabėgėliai", užrašai bei samprotavimai apie literatūrą ir kt. Medžiaga labai įdomi ir būdinga, kurios išsamų paaikškinimą gale pateikė redaktorius, Stasys Santvaras. Tokiam veikalui išleisti reikalinga žymi pinigų suma. Iš velionio palikimo galima apmokėti tik dalį spausdinimo išlaidų. Kita dalį tikimasi surinkti iš visuomenės.

Lietuvių Rašytojų draugijos valdyba maloniai prašo visus poeto Fausto Kiršos bičiulius ir kūrybos mylėtojus tuojau prisidėti suka prie jo pomirtinių raštų išleidimo. Mes laukiame ir stambesnių aukų, nes Faustas Kirša, kaip vienas iš žymiausių pomironinės kartos poetų, yra vertas savo tautiečių paramos bent pomirtiniams raštam išleisti.

Visas aukas prašome siųsti šiuo adresu: Lithuanian Writer's Association, 910 Willoughby Ave., Brooklyn, N.Y. 11221.

Lietuvių Rašytojų draugijos valdyba

Kai gyvo žmogaus antkapį įkertamas dar ir rusiškas užrašas

Mūsų laikraščio kultūriniam priede neseniai (sausio 22 d.) buvo atkreiptas dėmesys į pasilikusio Lietuvoje kultūrinio - žurnalisto Juozo Keliuočio raštą, skirtą išeivijai ir paskelbtą Vilniuje leidžiamam "Kultūros Barų" žurnale praėjusių metų gruodžio mėnesį. Nekaltindami paties Juozo Keliuočio, mes tik užakcentavome partijos mokėjimą pasirinkti masalą (šiuo atveju Juozą Keliutį) ir tvenkinį (Kultūros Barus) žuvims (išeivijos lietuviams) savo naudai žvejoti.

Dabar susilaukta ir savotiškos reakcijos. Mūsų atspėtai intencijai užmaskuoti tarybinei — okupacinei santvarkai kreditus skiriantis Juozo Keliuočio straipsnis rusų kalba balandžio 5 d. buvo paskelbtas "Literaturnaja gazeta". Greičiau reikia Maskvoje. Atseit, visi matykite, kad Juozo Keliuočio raštas atmuštas ne kokią imperijos parkraščio mieste Vilniuje, bet pačioje sostinių sostinėje — Maskvoje. Ir jis skiriamas ne kokią išeivių būreliui bet tariamam turbi et orbi iš pačios Kremliaus pašonės ir tai ne kokią užkietėjusio rusų partiečio, bet Vakarų kultūros žmogaus — lietuvių.

Vargu ar kam nors verta rūgėti už tai paties Keliuočio adresu, turint prieš akis okupacines sąlygas. Greičiau reikia tik gailėtis ir jausti nežmonišką šurpą, skaitant kad ir šią maskvinio jo rašto vietą, perspausdintą dar ir Vilniuje, savitraštyje "Literatūra ir Menas" šių metų balandžio 8 d.: "Reikia pasakyti, kad daugelis mano bendraminčių 1940 ir 1944 metais pasitraukė iš Lietuvos. Bet aš niekur neišvykau iš gimtosios žemės". Teisybė, kad savo noru Keliutis iš Lietuvos niekur neišvyko. Už tai galime jausti jam net pagarbą. Bet sulaukia mus tai, kad žmogus, kuris iš tėvynės buvo okupanto plėštas ir metų metus buvo numestas į Sibiro

tremtį (apie kurią rašte, žinoma, nė žodelio), stovėdamas dabar prie savo paties, gyvo žmogaus, antkapio, privalo budeliui net ranką pabučiuoti už rasiškąjį antkapio įrašą. Kaip ir kokiais metodais rusų ir bolševikų šito namie ir okupuotose kraštuose pasiekiamą, pasauliui jau seniai nėra paslaptis. Tad platesnių komentarų ir nereikia, prisimenant kardinolo Mindszenty ir kitų teismus, Mordvos lagerius, sveikų žmonių beprotnamius ir kitus arba — arba.

Rašytojas Kazys Binkis, nuo kurio mirties š. m. balandžio 27 d. eina 30 metų

30 m. kai nebeturime Binkio

Kazys Binkis mirė Kaune 1942 m. balandžio 27 d. — prieš 30 m. Mirė teturėdamas 48 m. amžiaus. Yra mokesis Vilniuje suorganizuotose mokytojų kursuose, klausė literatūros ir filosofijos paskaitų Berlyno universitete, bet jau anksti paskendęs spaudos darbuose.

Jo prozos vaizdeliai jau 1909 m. buvo spausdinami Vilnyje, jo eilėraščiai — almanache "Sniegams tirpstant, Valvorykštėje, Pimame Bare. Yra sukūręs Geležinio Vilko maršą to paties pavadinimo pulkui. Gausiai bendradarbiavo Lietuvos laikraščiuose, ypač garsėdamas liaudžiai skiriamais eilėutais feljetonais. Teatrui išvertė Faustą, Aidą. Rašė masinių tiražo brošiūras.

Suredagavo poezijos antologijas: Vainikai, Dainos, Antrieji Vainikai. Sukūrė knygelių vaikams. Iš spaudos išėjo jo poezijos rinkiniai: Eilėraščiai, 100 pavasarių, o taip pat jo eilėutai kaimiški feljetonai, pvz. Tamošius Bekepuris. Dramoje ypač turėjo didelį pasisekimą Atžalynas, net ir paskutiniomis laikais mėgiamas scenoje. Didelio talento žmogus, nors kartais pašalinis užsiėmimų blaškomas, naujų kelių ieškotojas. Vaidinta ir jo rankraščių likusi Generalinė repeticija, vėliau išleista su jo visų draminių kūrinių rinkiniu.

MIRĖ KOMPOZITORIUS GROFE

Amerikietis kompozitorius F. Grofe, kuris ryškiai pavaizdavo Ameriką savo kūriniu "Grand Canyon suite" ir kuris sukūrė daug kompozicijų orkestrui, mirė savo namuose Santa Monica mieste, sulaukęs 80 m. amžiaus.

NET 5,952 INKSTŲ PERKELIMAI

JAV-se nuo 1953 m. iki 1971 m. bal. 15 d. operacijos keliu iš sveikų žmonių perkelta sergančioms net 5,953 inkstai; tuo pasinaudojo 5,432 pacientai. Po tokių operacijų 90% žmonių buvo gyvi praslinkus metams ir 75% praslinkus dvejiems metams.

Dail. Eugentius Mindaugas Budrys (dešinėje) su žmona Elzbieta, taipgi dailinke, lankosi "Draugo" redakcijoje. Svečius palydi jų gimnastis dr. Rimgaudas Budrys (kairėje) ir jo dukrė Andrė Budrytė. Dail. Eug. Budrys su Ponia gyvena Švedijoje, Gotlando saloje. Amerikon yra atvykę jo parodos Čiurlonio galerijoje, Chicagoje, progą. Paroda galerijoje atidaro ateinantį penktadienį (balandžio 28 d.) 8 val. vak.

Geriausias praeitų metų filmas

STASĖ SEMENIENĖ

"The French Connection" gavo net penkis Akademijos premijas, jų tarpe geriausio metų filmo, taipgi geriausio aktorius ir geriausio režisieriaus. Dar kiek anksčiau filmo svarbiausias herojus Gene Hackman buvo apdovanotas New Yorko filmų kritikų "geriausio metų aktorius" laureais.

"The French Connection" yra nepaprastai gerai pastatytas kriminalinis filmas. Beveik neteko dar tokios rūšies filmo taip stipraus pastatymo pamatyti.

"The French Connection" yra visas vien tik paviršius, veiksmas — judėjimas, brutali jėga ir ištęptas spėjimas. Yra tikrai vienas vienintelis charakteris, kuris pradeda išplaukti į paviršių trim matavimais: Gene Hackman spinduliuojantis atvaizdas vima New Yorko narkotikų detektyvo Doyle, kuris yra piktas, apsėstas piktos minties ir perse-

kiojimo ligi savotiško pamišimo. Kiti charakteriai nebeįsiskyla, nes jiems nebėra laiko atsiplėsti iš smarkiai besisukančio sukuriu. Veiksmas rieda per daug greitai.

Pasakojimo linija beveik mažai ką reiškia. Joje įpinamos 32 milijonų dolerių vertės aukščiausios rūšies heroino prekės, išmugeliotos iš Marseille, Prancūzijos, į New Yorką, paslėptos Lincoln Continental automobilyje. Gerokai komplikovota prekyba vyksta tarp prancūzų, amerikiečių pinigųgučio ir Mafijos. Doyle, kietas policininkas su svyruojančia reputacija, reikalingas stambus laimėjimas sulipdyti savo byrančią karjerą. Jis yra sugaudęs daug smulkių gatvės narkotikėlių. Kai jis užklumpa stambiąją heroino siuntą, tai persekiojimą veda vienas pats su laukiniu žiaurumu, kuris atvirai sakant, virsta nedoru. Jis stengiasi sugauti kontrabandininkus

ne dėl to, kad jie laužo įstatymus, bet tik dėl to, kad jo užsiėmimas to reikalauja karjeros laimėjimui.

Režisierius William Friedkin, buvęs Chicago televizijos režisierius, pastatęs filmus "The Birthday Party" "The Boys in the Band", sudėstė į vieningą vienetą "The French Connection" taip tikrai, kad palieka žiūrovą visiškai pritrenktą. Jis stumtelėjo įvairiausių charakterių vystymą, atrodo, tik tam, kad veiksmas riedėtų netrukdomas. O vis dėlto, jis paliko pakankamai scenų, kad charakteris išryškėtų. Gal kitas režisierius jo vietoje būtų viską palikęs ir tuo pačiu sugadinęs filmo eigą.

Tam tikra prasme visas filmas yra bėgimas ir vijimas. Ekranas atsidengia su prancūzo detektyvo šūviu ir nuo to momento kontrabandininkai ir įstatymų saugotojai be paliovos suka ratu, kaip šunys, užuosdami vieni kitus.

Šiame filme policininkas pinašio miesto gatvėmis 70 mylių į valandą greičiu, lenktyniaudamas savo mašina su traukiniu, kuris rieda lygiais bėgiais. Ir kai traukinio mašinistas miršta, o garvežys palieka be vairuojamos rankos, vijimasis virsta vaiduoklišku. Žmogus galinėjasi su mašina, kuri negali suprasti nei rizikos, nei baimės. Tuo būdu šios lenktynės virsta psichologine prasme dar baisesnėmis, šurpiu priedu prie visų vaizdinių efektų. Filmas buvo sukamas New Yorke šalies ir pilkos žiemos metu, ir todėl jis turi grubų, liūdną vaizdą. Gamtovaizdžiai yra nykūs, o charakteriai vos gyvi.

Pats Doyle yra savotiškai blogas policininkas. Gene Hackman, be dabartinio laimėjimo, du kartus buvo nominuotas už savo gerą vaidybą. Šiuo kartu jis sukūrė detektyvo charakterį, jį gerai išstudijavęs ir įsigyvenęs. Doyle yra kietas, kaip titnagas, sadistas, vejamas nepažaboto egoizmo laimėti, nežiūrint kliūčių, rasine prasme vienašališkai, net nekal-

tus žmones įvelia į pavojus. Tačiau jis laimi. Ir visas filmas nėra pavyzdinčiai dora, kaip ir jo svarbiausias herojus: taipgi smurte nepalenkiamas, apsėstas piktos minties, žiūrovą bauginantis.

• Lietuvoje išleistas prof. Br. Dundulio darbas "Lietuvos užsienio politika XVI amž." (308 psl., 12,000 egz.).

• Lietuvoje gyvenančiam verėjui Edvardui Viskantai nesenai sukako 70 m. amžiaus.

HIGH RATES

5% Per Annum
Passbook Accounts

PAID QUARTERLY

— AT —

6% Per Annum
\$5000 or more
Certificates
2 year min.

5 3/4%
Per Annum
\$1000 or more
Certificates
1 year min.

BRIGHTON

SAVINGS & LOAN ASS'N

HIGHEST RESERVES

4071 Archer Avenue

Chicago, Ill. 60632

TEL. — LA 3 - 8248

(West of California Avenue)

5 1/2%
Per Annum
Investment
Bonus
Certificates

PETKUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

— TĖVAS IR SŪNUS —

TRYs MODERNIOS KOPLYCIOS

2533 West 71st St. Telef. GROvehill 6-2345-6

1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNhall 3-2108-09

AUKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Laidotuvių Direktorai

MAŽEIK & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE.

TRYs MODERNIOS KOPLYCIOS

AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

MAŠINOMS VIETA

REpublic 7-8600

REpublic 7-8601

EUDEIKIS

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID

Laidotuvių Direktorai

Trys Modernios Koplyčios

4330 South California Avenue

Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605-07 South Hermitage Avenue

Telefonai — YARds 7-1741-2

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNŲ

2314 W. 23rd PLACE

2424 W. 69th STREET

11028 Southwest Highway, Palos Hills Ill.

TEL. VIRginia 7-6672

TEL. REpublic 7-1215

TEL. 974-4410

PETRAS BIELIONAS

1348 S. CALIFORNIA AVE

TEL. LAfayette 3-8572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. LITUANICA AVE.

TEL. YARds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET

TEL. YARds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE.

TEL. YARds 7-1138-1139

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL.

TEL. OLYmpic 2-1008

LEONARD BUKAUSKAS IR SŪNŲ

649 East 162nd Street South Holland

10821 South Michigan Avenue Chicago

TEL. — CO 4-2228

DRAUGO SUKAKTUVINIS BANKETAS

(Su programa ir šokiais)

SEKMADIENĮ, GEGUŽĖS 28 D.

MARTINIQUE RESTORANE

2500 West 94th Place

Evergreen Park

Viena kaina (banketui, programai ir šokiams) \$12.50 asmeniui

DRAUGAS minės 60-ties metų sukaktį nuo to laiko, kai yra persikėlęs iš Wilkes Barre, Pa. į Chicago. Prisiminsime ir tuos, kurie lietuviškai spaudai atidavė savo gyvenimo dalį.

Programą išpildys "Žibuoklių" seketas iš New Jersey, vadovas ir solistas — Liudas Stukas. Spaudos valsas bus grojamas Ažuolo Stelmoko orkestro.

Kokteiliai 5 - 6 val. vak.; vakarienė 6 val. vak.; šokiai nuo 8 val. vak.

Kviečiame Jus ir Jūsų organizaciją atstovus dalyvauti šiame minėjime ir pabuvoti vieną vakarą su spaudos žmonėmis DRAUGO SUKAKTUVINIAME BANKETE.

ADMINISTRACIJA

— ir —

REDAKCIJA

REDAGUOJA ST. SEMENIENĖ, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629. TELEF. 925-5988

NUOTYKINGA IR MALDINGA KELIONĖ Į JERUZALĘ

Mes visada keliaudavome su vokiečiais — jie labai taupūs, išvalgūs, ir gera proga pagerinti savo vokiečių kalbą.

Mūsų grupėje buvo 115 asmenų — 100 vokiečių katalikų ir protestantų ir 15 užsieniečių (JAV piliečių, prancūzų, iš Pietų Afrikos ir iš kitur).

Važiavome traukiniu per Vokietiją, Austriją, Jugoslaviją (joje nesustojom ir niekur nematėme tokių prislėgtų veidų, kaip ten, stotyse). Graikijoje apsilankėme Tesalonikų mieste — šv. Pavilo pamokslų ir apaštaliavimo vietoje. Turkijoje — Istanbule. Važiuojant per visą Turkiją, žmonės — kaimiečiai atrodė, nors vargšai, skudurais prisidengę, bet linksmi, nes laisvi.

Keliaujant su vokiečiais, reikia klausyti instrukcijų.

Jei su vokiečiais keliauji, sek jų potvarkius, kitaip gali būti prastai: 5 senesnio amžiaus keleiviai mūsų grupę šito nesuprato ar neatsikreipė dėmesio į instrukcijas, ir jie buvo palikti Tesalonikų mieste, nes į Turkiją einas traukinys jų nelaukė. Tada tie senukai nusisamdė takšį ir vijosi mūsų traukinį. Turkijoje takšiai pigūs. Jie mus pavijo Adanoje, Pietų Turkijoje. Bet viena iš jų dėl kaitros ar įtampos ištiko širdies ataka ir mirė. Tai prisilėgė mus visus.

Dėl arabų-žydų nesantaikos kenčia keliautojai

Kai pasiekėme Sirijos sieną, sirai mūsų neįsileido. Pusę nakties tikrino pasus ir atkabino vagonus. Vėliau paaiškėjo, kad traukinyje buvo „šnipų“ (arabų studentų). Kai tie studentai (taip galvojome) pranešė sirams, jog mes važiuosime ir į Izraelį ir jo šventas vietas (kai kurie keliauninkai, matyt, išsiplėpėjo), tai mus ir sulaukė palikome lauke. Maisto beveik neturėjome ir planuotas sustojimas seniausiam gyvam pasaulio mieste Damaske liko tik svajonė. Sėdėjom vagonuose ir, atspiraus, „kelkėm“ Siriją ir visą nelemtą arabų-žydų politiką. Ačiū Dievui, turkai pasigailėjo, po ilgo laukimo prikabino mus prie vėžlio greičiu einančio prekinio traukinio ir grąžino į Adaną. dabar vėl problema: grįžti atgal, ar veržtis pirmyn? Mūsų vadovai ir visi mes nutarėm žūtibūt pasiekti Jeruzalę ir ten atšvesti Kristaus prisikėlimo šventę. Vokiečių konsulas Adanoje padėjo, kiek galėjo.

Kristalo palociaus linksmintojos

Traukinyje Adanoje nebegalėjome miegoti. Paskirstė mus į 3 viesbučius — visus piligrimus: kunigus, profesorius, pamaldžius žmonelius. Vieniems teko puikus viesbutis, kitiems — taip sau, o jau mums, vedamiems kelių garbių kunigų — „Kristalo palocius“ (Rūmai). Toks kilnus buvo viesbučio vardas. Mus pastatė lengvai apsirengusios ir lengvo stiliaus merginos, tikėdamos pajamų, o mes buvom tokia pamaldų grupė! Galit įsivaizduoti abiejų pusių pasibaisėjimą! Viešbutis buvo nešvarus, durys neuždarytos, lovos buvo naudotos, nepaklotos. Prabudėjom visą

ALDONA KRIKŠČIONAITĖ-SMUKŠTIENĖ

naktį, negalėjome miegoti, bet vis tiek veržėmės pirmyn į Jeruzalę visi — jauni ir seni!

Primityviu lėktuvu į Jeruzalę

Mūsų vadovai parūpino 2-jų motorų („muziejinius“) lėktuvus.

Kai pamačiau tą lėktuvą, tu-

Kristaus karsto vieta Jeruzalėje

pintį beveik pievoje, norėjau bėgti, bet nebuvo kur... Mums teko antras skridimas. Matėm iš oro Libaną, Jordano upės tėkmę. Nusileidom Damasko areodrome. Ten buvo pilna tankų ir kareivių. Neapleidome „turkų teritorijas“ — lėktuvo. Jame buvome saugūs. Mums pavyko. Skridom laimingai, bet grupė po mūsų pateko į audrą. O tos audros šiltuos kraštuos... Jie turėjo nusileisti Amane, Jordanijos sostinėje, ir taksiais atvykti į Jeruzalę. Mes nusileidom Jeruzalėje. Ačiū Dievui! Bet laipteliai, kuriuos privežė prie lėktuvo buvo seni, apipuvę. Jie buvo neaukšti. Visokio svorio piliečiai nuliupo saugiai, bet man, nors dar gana šmaikščiai, teko „laimė“ įliūžti su laipteliu, nes buvau beveik paskutinė. Bet nieko, tik alkūnė nusibrozdinau!

Patraukiam į Alyvų kalną...

Buvom patalpinti Betanijoje prie šventų puikių Judėjos kalvų vaizdus, puikiame viesbutyje. Mes visi buvom „patentuoti“ keleiviai, tad tuoj išėjom pėsčią į Betaniją, per kalvas, akmenis, almenuotus takus — norėjom pasiekti Alyvų kalną, kuris mums atrodė arti... Ejom, ejom, lipom, lipom, skynėm visokias gėlytes prisiminimui, bet ėmėmės, o Alyvų kalnas vis buvo toli. Mus sustabdė kariška mašina — arabas pulkininkas su savo adjutantu. Pulkininkas išsmeigė akis į mano sagę. Bluskutės apykaklė buvo susegta ta sage iš Briuselio Pasaulinės parodos, su Atomijuno ženklu. Tas pulkininkas, matyt, įžiūrėjo į jo Dovydo žvaigždę. Jis daug klausinėjo, mes diplomatiškai atsakinėjome, jo „malonė“ atgavome, kai pakvietėm nusifotografuoti kartu, nors ir prietemoj. Jis jautėsi pagerbtas, o mes grįžom į viesbutį tą dieną nepasie-

kę Alyvų kalno.

Prancūzaitės žūsta tarpkelyje

Paskiau sekė šventoji savaitė Jeruzalėje. Mes turėjome atvykti Palmių sekmadienį ir po bažnytinio apeigų, procesijos, važiuoti į Petrą (iš uolų iškaltą senovės miestą). Pavėlavome. Radom tik apdžiūvusias palmas ant takų. Bet nežinom! Viešpaties keliai — tą popietę, kada ir mes turėjome važiuoti ir pavėlavome dėl sirų, autobusus su prancūzaitėmis gimnazistėmis žuvo tarpkelyje, užkluptas staigios liūtys. Kai lyja ten, tai pila kaip iš kibiro, viskas tuo metu patvinsta, bet smėlis lietu greit sugeria. Apie tą nelaimę tik vakare sužinojome. Meldėmės už jas.

Šv. Velykų apeigos Jeruzalėje

Lankėm Jeruzalę, tą garsiausią, drįstu sakyti, pasaulio miestą — Jėzaus miestą, mums, įvairias šventoves, apylinkes, šv. rašte minimas vietas, miestelius.

Sustojom prie šv. Velykų apeigų Jeruzalėje. Visą savaitę į čia plaukė visų rūšių krikščionys švęsti Velykų. Matėsi čia visokių vienuolių su labai įvairiais ir mums nematytais apdais ir įvairiausių tautybių turistų bei vietinių.

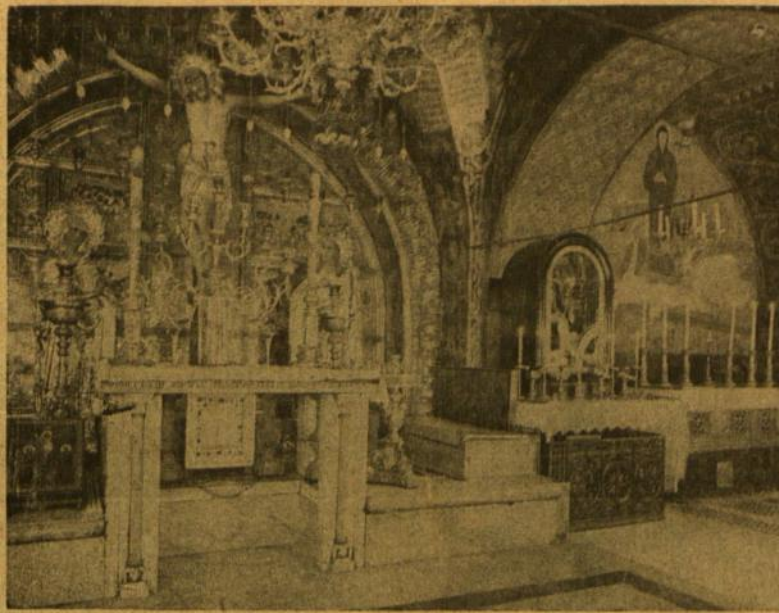
Didijį Penktadienį pro šv. Stepono vartus įžengė į senąją Jeruzalės dalį. Mūsų grupę sudarė savo procesiją ir ėjome Kryžiaus kelius. Priekyje ėjo mūsų grupės kunigai, kalbėdami maldas ir giedodami.

Pasikeisdami mūsų grupės vyrai nešė didelį, labai gražų sidabrinį kryžių. Mes visi meldėmės ir giedojome, sustodami prie kiekvienos stoties. Nors tie keliai, kuriais Kristus ėjo į Golgotą jau seniai žemėm ir griuvėsiais užversti ir giliai po mūsų kojom gulėjo (senoji Jeruzalė buvo suaukinta, 70 m. po KR.), bet vis tiek buvo gilūs išgyvenimas, nes buvom Kristaus mieste. Ypač graudu buvo, kai arabai katalikai ar kiti vietiniai puldavo prie mūsų kryžiaus ir verkdami jį bučiuodavo. Kai kurie iš mūsų irgi ašarojome, išgyvendami jų gilų, paprastą tikėjimą.

Autentiškos Jeruzalės vietos

Šeštadienio naktį ėjome su degančiom žvakėmis rankose, mūsų grupės procesijoje, per miegančią Jeruzalę į Kristaus Karsto bažnyčią, kuri, manau, krikščionims yra brangiausia. Mūsų vienas kunigų, profesorius — teologas, aiškino, kad ne visos turistams rodomos šventos vietos yra autentiškos. Tikros, jo nuomone, šv. vietos yra Lozorius kapas, laiptai iš bažnyčios, kur Kristus toje vietoje kalbėjo, vedantys į pakalnę, ir, Kristaus Karsto bažnyčioje — Kristaus kapo vieta ir Golgotos vieta, kur stovėjo Kryžius. Anot profesoriaus, tos vietos buvo netoli viena kitos. O Kristaus Karsto bažnyčia yra didžiulė, kelių aukštų.

Pati bažnyčia atrodė apšepus, paremta geležiniais ramsčiais, užsilikusiais dar iš anglų protektorato laikų, reikalinga didelio

Kristaus nukryžijavimo vieta. Kalvarijos kalne, Jeruzalėje

remonto, bet penkios krikščionių grupės dėl to vis nesutaria. Bažnyčia tamsi, pilna įvairiausių koplyčių, įvairiausių stilių dekoruotų. Labai sujaudinti ėjome į mažą koplytėlę — Kristaus kapo vietą ir bučiavome šaltą marmurą (uolos apdengtos dabar marmuru). Ir kita ypatinga vieta — Golgotos vieta, buvo aukščiau, reikėjo lipti laiptais ir su dideliu pamaldumu bučiavome altorių, toje vietoje pastatytą. Mūsų žmonijai ėjo pro šalį ir bučiavo altorių.

Sausakimšos procesijos

Prisikėlimo pamaldos buvo gražioje ir jaukioje, bet nedidelėje vokiečių koplyčioje (gerai nebeatsimenu, kam ji priklausė, gal kapucinams?). Mes su savo žvakėmis rankose meldėmės ir giedojome. Nors buvome susikaupę, bet, kad ir pro uždarytas duris, vis tiek girdėjome labai garsias giesmes ir maldas kitų krikščionių grupių savose koplyčiose. Buvo didžiulis užsėsys, lyg milžiniškam būčiui avilys.

Velykų dieną dalyvavome bendroje procesijoje. Šiauros senosios Jeruzalės gatvelės tvino žmonėmis. Jei prisimenat mažoje miestelio bažnytelėje, Lietuvoje, didžiausius atlaides, kada į bažnyčią ar iš jos masė žmonių mažesnius, lyg ant alkūnių, išnešdavo — čia buvo panašiai. Įvairios grupės, visokių tautybių, visokiom kalbom meldėsi ir giedojė. Vėl puolė pamaldūs vietiniai prie mūsų procesijos kryžiaus ir bučiavo jį, traukė, stiebėsi. Nešėjai jį palenkė. Gal juos patraukė skirtinga kryžiaus forma ar jo blizgesys saulėje, gal galvojo jie, jis turi brangių relikvijų — nežinau, bet galvoju, kad jie tai darė iš pamaldumo.

Kartūno balijuje, suruoštamė dantų gydytojų dr. Jos, pirmąją premiją už gražiausią kartūną laimėjo ponis Bazienė (iš dešinės). Šalia dantų gydytoja Teofilė Jūrkūnaitė-Rimantienė su laimėta dovana rankose.

Kristaus kapo vietoje

Procesijos baigėsi prie Kristaus Karsto bažnyčios. Atsimenu, kaip vietiniai arabai katalikai, juodai apsirengę, nešė didžiulį medinį kryžių. Visos grupės veržėsi pro gan siauras ir mažas duris į vidų ir čia vėl buvo, lyg per atlaides Lietuvoje, „ant alkūnių“ buvom įnešti. Visi plaukė prie mažytės Kristaus kapo vietos koplyčios, dėjo prie kapo vietos rožančius, kryžius, bučiavo kapo vietą. O mahometonai, arabų policininkai, žiūrėjo tvarkos, bet niekas nenualpė, nebuvo suspaustos, net nuostabu, kad tokioje masėje, tokioje kamšatyje viskas gerai baigėsi.

Ir mes dar kartą pabučiavome Kristaus kapo vietą, apėjome bažnyčią ir kitas vietas ir sakėme sau — mes čia dar sugrįšime. Dievas duos, gal dar sugrįšime.

Visi taip galvoja, apleisdami Jeruzalę.

IS MOTERŲ PASAULIO

*A. a. Onos Krikščionienės mirties minėjimas, ruošiamas Korp! „Giedros“ vyresniųjų balandžio 23 d., prasidės Mišiomis 11 v. Jėzuitų koplyčioje. 12 val. Jaunimo centro mažojoje salėje dr. Vanda Srugienė skaitys pagrindinę paskaitą apie velionę. Meninėje dalyje sol. Elena Blandytė, velionės dukraitė Daiva Karužaitė ir muz. Manigirdas Motekaitis. Vyresniosios giedrininkės malonai kviečia visus kuo gausiau sueti trumpam pagerbimui a. a. žinomos pedagogės, istorikės ir visuomenininkės.

AMŽIŲ MAISTAS IR VAISTAS

STEFANIJĄ STASIENĖ

Maistas visais amžiais žmonijai buvo opus klausimas. Vieni socialiai, skaniai ir ištaigingai pavalgydavo ir tebevalgo, kiti mito ir tebeminia lupynom, žievėm bei liekanom nuo turtingųjų stalo. Todėl iš vienos pusės ir maistą žiūrima kaip į smaguriavimą ir patenkinimą savo valgymo aistros, iš kitos pusės kaip į būtinybę gyvybei palaikyti. Šalia šių dviejų nelygybių mityboje, žmonijai šiandien kankina dar trečia mitybos problema, tai civilizuotas šių dienų maistas. Žmonės šiandien vis daugiau ir daugiau atsisako nuo natūralaus maisto ir tampa komercinių skelbimų aukomis. Rafinuotų skelbimų paveiktas žmogus šiandien visiškai nepagalvoja apie tai, kuo jis minta ir kaip civilizuota mityba trumpina savo gyvenimą.

Maitinimės natūraliu maistu

Civilizacija ir pažanga būtina gyvenime, bet mityboj ji šiandien tikra nelaimė, nes paremta komerciniu žmonių išnaudojimu bei pasipelnymu. Nesunku šiandien sveikai ir natūraliu maistu maitintis, ypač šitame krašte, kur toks maisto pasirinkimas ir perteklius. Ir kodėl nesimaitinti sveiku maistu, turtingu proteinais, vitaminais ir mineralais? Štai, kad ir tokia visiems žinoma daržovė-prieskonis, kaip pvz. svogūnas. Kiek daug vertingų mūsų organizmui medžiagų jam suteikta. Tad susipažinkime su šia daržove kiek iš arčiau.

Svogūnai, Allium cepa, tai viena seniausia prieskoninė daržovė, kurios istorija siekia 5000 m. prieš Kristų. Ši daržovė priklauso lelijinių augalų šeimai, kurių

Praurimė Ragauskienė dainuoja dantų gydytojų balijuje Lietuvos Tautiniuose namuose. Chicagoj. Nuotr. A. Šeštoko

esama apie 2000 rūšių, dauguma, žinoma, nevalgomi.

Egiptiečių ir romėnų minimi svogūnai

Svogūnų kilmės kraštas — Centralinė Azija, - Afganistanas, Balužistanas. Vėliau svogūnai buvo perkelti į Mezopotamiją, Egiptą ir Viduržemio jūros kraštus. Beveik visi romėnų rašytojai, rašę žemės ūkio ir mitybos klausimais, savo raštuose mini svogūnus. Tačiau daug ankstesnių žinių apie svogūnus turime iš užsilikusiu įrašų įvairiuose pastatuose ir paminkluose Egipte. Iš jų užsilikusiu užrašų sužinojome, kad, statant Cheopso piramidę Egipte, šimtai tūkstančių vergų - darbininkų buvo maitinami maistu, kurio žymi dalis buvo svogūnai ir česnakai. Todėl ir tie kurie romėnų rašytojai savo raštuose sako, kad svogūnai ir česnakai tai vergų ir darbininkų maistas.

Medicinos tėvas apie svogūnus ir česnaką

Taigi svogūnų biologinė vertė anais laikais buvo gerai žinoma. Hipokratas, kuris paprastai laikomas medicinos tėvu, sako, kad svogūnai geri akims, bet blogi kūnui, tuo tarpu česnakai blogi akims, bet geri kūnui. Įdomus pasakymas, bet jis ne visiškai atitinka tikrovę. Šiandien ši kasdien vartojama prieskoninė daržovė jau nėra paslaptingas viduramžių vaistas, o turtingas vitaminai ir mineralais prieskonis, kuris būtinas, kaip ir visos kitos daržovės, kasdieninėje mityboje.

Svogūnų reikšmė kasdieninėje mityboje

Svogūnai ypač vertinami kaip šaltinis vitamino B komplekso, B₁, B₂ ir vit. C. Be to, jodo, fitoncidių bei organinių rūgščių. Dėl šių vaistinių savybių svogūnai labai rekomenduotini kasdieninė mitybai, ypač žali. Svogūnai, apie kuriuos plačiai rašo Oscar A. Mendelsohn, padeda gydyti kai kurias skrandžio sutrikimus, viduriavimą, arterijos sklerozę ir apsaugo nuo avitamozinės. O taipgi jie stiprina organizmo medžiagų apykaitą ir kūno atsparumą ligoms.

Išradingu lietuvių svogūnų vartojimas

Ar nepasididžiavimas būdavo mūsų šeiminių vėslios svogūnų lypsė, o rudenį supintos ilgos jų auksinės kasos, kurios virtuvėse kaip puošmena kabodavo. Juk tai buvo pagrindinis mūsų prieskonis, nors valgėm svogūnus ir kaip daržovę, keptus ir žalius. O išradingosios močiutės pasninko metu gamindavo svogūnų padažą, kuris ypač žemaitijoje, su virtom bulvėm buvo labai mėgiamas. Ne paslaptis, kad svogūną vartodavo ir kaip vaistą, pvz. pakepinatą svogūną dėdavo ant skaudulio. Pirmutinį pavasario žalėsiai, svogūnėlių laiška, buvo puikus priedas pajavirinti maistą. O kaip gražiai svogūnų lukštais nudažydavo velykaičius margučius. Taigi, visos šios geros svogūno ypatybės nepasikeitė šios dienos, tad kodėl jomis nesinaudoti. Štai greitas, savo išore viliojantis, puikus patiekalas.

Kiaušinis svogūne

Kiekvienam asmeniui po vieną vidutinį svogūną (balta). Svogūnus nulukštent. Sudėti į verdantį vandenį ir virti, kol bus minkšti. Išgriebus nusausti ir piliui atsargiai išimti vidų, t. y. palikti tik kraštinius lapus. Kiekvieną paruoštą svogūną padėti ant apvaliai pagruzdintos ir sviestu pateptos duonos. Atsargiai kiaušinio lukštą perskirti ir suleisti į svogūną. Pabarstyti druska, pipirais ir kapotais petruškų lapeliais. Kepti orkaitėje, kol kiaušinis pradeda balti, tuomet viršų padengti sūriu (imti sūrį, koks patinka, o sūrio plokštės dydis toks, kaip svogūno paviršius). Palaikyti orkaitėje, kol sūris gražiai aptirps. Tinka žalių lapų salotos ir karštos bulvių salotos.

MIRĖ KOMPOZITORIUS WOLFE

Avangardinės muzikos kompozitorius Stefan Wolfe mirė New Yorke, sulaukęs 69 m. amžiaus. Sirgo Parkinson liga.

BRITŲ GYDYTOJŲ PIRMININKO PAREISKIMAS

Dr. J. Peel, karalienės gydytojas ir Britų medicinos draugijos pirmininkas, pareiškė, kad D. Britanijos abortų įstatymas yra piktnaudojamas: leisti jį tik mediciniškais sumetimais, o daugelis daromi socialiniais ir ekonominiais motyvais.